

Tento dokument vznikl v rámci projektu Komunitní plán rozvoje sociálních služeb města Kolína na období 2015–2019, reg. č. CZ.1.04/3.1.03/97.00057, který je podpořen z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Komunitní plán rozvoje sociálních služeb města Kolína na období 2015–2019

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

**PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST**
www.esfcr.cz

Obsah

1	Úvodní slovo	3
2	Průběh komunitního plánování sociálních a návazných služeb v Kolíně a spádových obcích	4
2.1	Nastavení projektu a základní informace o projektu	4
2.2	Organizační struktura	5
2.3	Průběh a harmonogram projektu.....	7
2.4	Vyhodnocení platného plánu	7
3	Sociodemografická charakteristika ORP Kolín	10
3.1	Obecná charakteristika ORP Kolín	10
3.1.1	Charakteristika ORP.....	11
3.2	Hlavní zjištění analýzy.....	12
4	Poskytovatelé sociálních služeb – hlavní zjištění	17
5	Závěry z analýzy potřeb cílových skupin senioři a osoby se zdravotním postižením	19
6	Závěry z analýz potřeb cílové skupiny rodina, děti a mládež.....	22
6.1	Rizikové jevy u rodin s dětmi	22
6.1.1	Rizikové jevy u rodin s dětmi očima psychologů a speciálních pedagogů	22
6.1.2	Doporučení vyplývající ze šetření rizikových jevů u rodin s dětmi	23
6.2	Závěry z analýzy potřeb dětí a mladistvých v Kolíně a přilehlých obcích.....	25
6.2.1	Doporučení vyplývající ze šetření.....	26
7	Závěry z analýzy potřeb cílové skupiny osoby ohrožené sociálním vyloučením	28
7.1	Závislosti a jejich dopady, kriminalita, financování, terapie	28
7.2	Závěry analýzy zaměřené na problém bezdomovectví	29
8	Finanční analýza – hlavní zjištění	32
9	SWOT analýza	33
10	Vize	38
11	Priority KPSS pro město Kolín a spádové obce	38
12	Způsob monitoringu a vyhodnocení platného plánu	43
13	Příloha	43
13.1	Akční plán města Kolína pro oblast rozvoje sociálních a návazných služeb na roky 2015–2016.....	43
14	Seznam citovaných publikací.....	44
15	Seznam použitých zkratk	44

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

1 Úvodní slovo

Vážení a milí spoluobčané,

do rukou se Vám dostává poměrně obsáhlý dokument, a to tzv. Komunitní plán rozvoje sociálních služeb města Kolína na období 2015–2019. Město Kolín se rozvoji sociálních služeb systematicky věnuje od roku 2006, kdy se podobně jako jiná města přihlásil k nové vizi tvorby sociálních služeb na místní úrovni. Sociální služby představují významnou oporu pro občany v nepříznivých situacích, kteří si sami nemohou z různých důvodů pomoci. Mezi tyto důvody patří především oslabení či ztráta vlastních schopností z důvodu věku nebo nepříznivého zdravotního stavu, životní krizová situace, ohrožení vlastních práv a zájmů v důsledku trestné činnosti jiné osoby a bohužel mnoho dalších životních komplikací.

Komunitní plán představuje živý a otevřený dokument, který bude díky pravidelnému vyhodnocování a aktualizaci schopen pružně reagovat na případné změny a potřeby občanů města v sociální oblasti. Věřím, že se stane nástrojem pro vytvoření systému kvalitních, dostupných a efektivních sociálních služeb pro všechny potřebné v našem městě: pro kolínské seniory, mladé začínající rodiny, děti, osoby se zdravotním postižením a další.

Předložený dokument je výsledkem více než roční systematické práce a spolupráce řady odborníků z neziskového sektoru i veřejných institucí, uživatelů sociálních služeb a pečujících osob i Vás občanů, které téma plánování sociálních služeb zajímá.

Upřímně chci touto cestou vyjádřit velké poděkování všem, kteří se na přípravě nového plánu podíleli. Bez jejich vytrvalé práce, nadšení a schopnosti společně komunikovat by se nám tento dokument těžko podařilo vypracovat. Zajistit občanům co nejširší a nejkvalitnější síť sociálních služeb je úkol náročný a dlouhodobý, ale věřím, že se nám jej v podobné atmosféře spolupráce a vstřícnosti podaří společně se všemi zúčastněnými subjekty naplňovat. Naše město a především jeho občané si to určitě zaslouží.

Váš

Mgr. Tomáš Růžička
I. místostarosta města

2 Průběh komunitního plánování sociálních a návazných služeb v Kolíně a spádových obcích

2.1 Nastavení projektu a základní informace o projektu

V dubnu 2013 navázalo město Kolín na Komunitní plán sociálních služeb 2008–2013 novým projektem komunitního plánování ve městě Kolíně a nově i ve spádových obcích ORP (obec s rozšířenou působností). Na základě žádosti o finanční podporu z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost byla městu Kolínu přidělena finanční podpora na grantový projekt ve výši 1 981 196,40 Kč. Dotace byla získána z grantu Podpora vzdělávání a procesů v sociálních službách v oblasti podpory – Podpora sociální integrace a sociálních služeb.

Partnerem projektu je Centrum pro komunitní práci střední Čechy. Partner je na základě svých zkušeností z oblasti zapojování veřejnosti, posilování partnerství na místní úrovni a metodické činnosti v oblasti plánování sociálních služeb zapojen do všech aktivit projektu.

Hlavním cílem projektu je realizace procesu plánování dostupnosti sociálních služeb na území města Kolína a spádového území, a to formou aktualizace KPSS s důrazem na vyhodnocení plnění a efektivity platného plánu a rozšíření metody na nové cílové skupiny.

V rámci projektu byla obnovena činnost pracovních skupin, které řešily problematiku seniorů, osob se zdravotním postižením, rodin, dětí a mládeže a osob ohrožených sociálním vyloučením.

Základem komunitního plánování je spolupráce všech cílových skupin projektu, tj. uživatelů, zadavatelů, dotčených občanů, poskytovatelů sociálních služeb a veřejné správy.

Klíčové aktivity směřující k realizaci cíle projektu

- Zajištění koordinace a řízení projektu
- Zpracování analytické části I.
- Zpracování analytické části II. - analýzy vytipovaných cílových skupin
- Podpora partnerství v rámci celého území
- Realizace workshopů vedoucích ke zkvalitnění procesu
- Zapojení uživatelů sociálních služeb
- Zpracování tištěného katalogu poskytovatelů sociálních a návazných služeb
- Zpracování dokumentu KPSS města Kolína

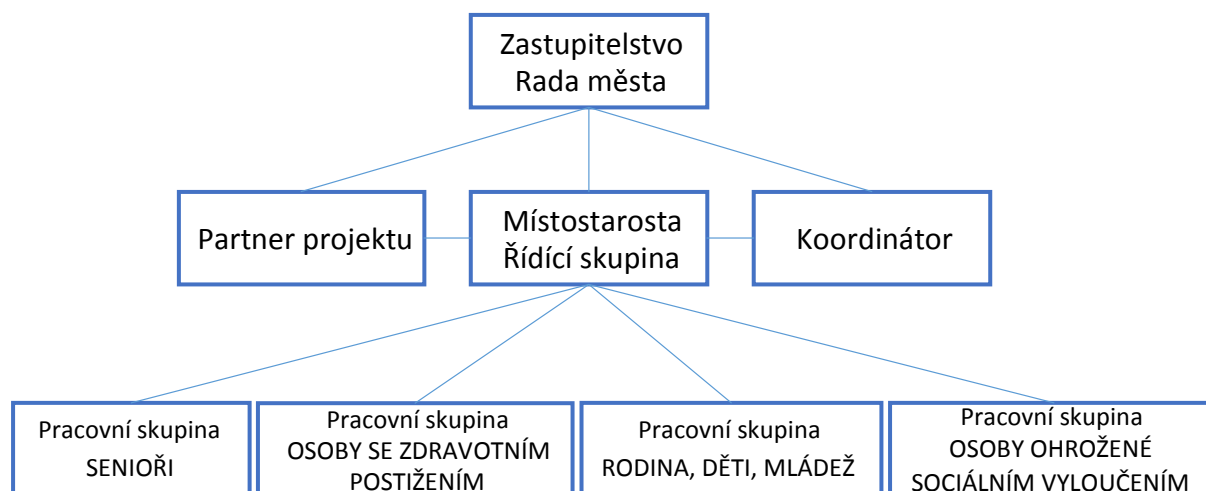
Termín realizace projektu

Duben 2013 – listopad 2014

2.2 Organizační struktura

Organizační struktura procesu plánování sociálních a návazných služeb v Kolíně ORP byla v rámci projektu nastavena v souladu s původní, na tomto území již fungující strukturou. V procesu KPSS má město Kolín partnera, který vykonává metodickou a manažerskou roli. Struktura zůstala zachována.

Graf č. 1 Organizační struktura procesu KPSS v Kolíně

Řídící skupina KPSS

Je stálým výkonným, iniciačním a koordinačním orgánem Rady města Kolína v oblasti realizace komunitního plánování sociálních služeb (dále jen KPSS). Řídící skupinu zřídila svým usnesením č. 1861 ze dne 2. 9. 2013 Rada města Kolína.

Jmenný seznam členů Řídící skupiny KPSS

Mgr. Tomáš Růžička – předseda Řídící skupiny KPSS

statutární zástupce města Kolína, 1. místostarosta

Mgr. Ivan Černovský – místopředseda Řídící skupiny KPSS

vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Kolín

MUDr. Pavel Hoffmann

předseda Komise zdravotní a sociální Rady města Kolína

Ing. Alena Krchová

vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany OSVZ MěÚ Kolín

Alena Kubešová

ředitelka Městské pečovatelské služby Kolín

Bc. Romana Paňková

vedoucí oddělení sociální péče a zdravotnictví OSVZ MěÚ Kolín

Bc. Marcela Rusková

koordinátorka komunitního plánování sociálních služeb

Vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví (OSVZ)

Je garantem procesu komunitního plánování sociálních služeb v Kolíně, který zprostředkovává informace mezi volenými orgány města, řídicí skupinou a dalšími subjekty procesu KPSS. Současně aktivně spolupracuje s koordinátorkou/manažerkou projektu, konzultuje a spoluvytváří materiály pro volené orgány města související s KPSS. V průběhu aktualizace je vedoucím OSVZ Mgr. et Mgr. Ivan Černovský.

Koordinátorka/manažerka KPSS

Proces KPSS spadá do kompetence koordinátorky komunitního plánování sociálních služeb. Jedná se o manažerskou výkonnou funkci ve vztahu k obsahu projektu a hladkému průběhu procesu. Je to činnost, která uvádí v soulad řešení jednotlivých úkolů, personální a časové zajištění projektu a koordinaci jednotlivých členů týmu. Koordinátorka zná dobře místní podmínky a poskytovatele. Je při komunitním plánování v kontaktu s relevantními subjekty, informuje a komunikuje aktuální informace. Úzce spolupracuje s metodikem KPSS a vedoucím OSVZ. Koordinátorkou komunitního plánování sociálních služeb a manažerkou projektu je Bc. Marcela Rusková.

Metodik KPSS

Metodik projektu komunitního plánování sociálních služeb celý proces vede, doporučuje metodickou správnost jednotlivých kroků a zajišťuje odborné informace. V průběhu aktualizace bylo metodické vedení zajištěno Centrem pro komunitní práci střední Čechy v zastoupení PhDr. Hanou Stelzerovou.

Pracovní skupiny KPSS

V rámci komunitního plánování byly nastaveny čtyři pracovní skupiny zaměřené na cílové skupiny:

- ✓ Seniorů (vedoucí PS: Alena Kubešová, ředitelka Městské pečovatelské služby Kolín)
- ✓ Osob se zdravotním postižením (vedoucí PS: Ing. Ludmila Chwistková, ředitelka Střediska respektive péče Volno, o. s.)
- ✓ Rodiny, dětí a mládeže (vedoucí PS: Ing. Alena Krchová, vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany OSVZ MěÚ Kolín)
- ✓ Osob ohrožených sociálním vyloučením (vedoucí PS: Bc. Romana Paňková, vedoucí oddělení sociální péče a zdravotnictví OSVZ MěÚ Kolín)

Cílem setkávání pracovních skupin bylo definovat problémy z pohledu cílových skupin, navrhnout řešení těchto problémů a odsouhlasit návrhy řešení. Do pracovních skupin jsme kromě poskytovatelů sociálních a návazných služeb zvali rovněž občany, kteří měli ke konkrétním problémům co říci a přispěli ke konstruktivní diskusi.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

2.3 Průběh a harmonogram projektu

V rámci procesu komunitního plánování byly realizovány všechny stanovené kroky. V první části projektu jsme kladli důraz na sběr informací v území, abychom získali komplexní obraz aktuální situace, v druhé pak na stanovení priorit a opatření vedoucím k naplňování zjištěných potřeb.

Harmonogram a popis hlavních kroků v období 4/2013 – 11/2014:

- Vyhodnocení minulého KPSS s cílem ukázat, čemu posloužilo, co se povedlo, zmínit realizované akce, poskytované služby (06/2013)
- Sociodemografická analýza – zmapovat a prognostikovat vývoj populace z území SO ORP Kolín (09 – 12/2013)
- Analýza poskytovatelů sociálních služeb – zjistit aktuální stav poskytovaných služeb a jejich plány do budoucna (05 – 11/2013)
- Spolupráce s Agenturou sociálního začleňování s cílem navázat na práci jejich pracovních skupin (04/2013 – 05/2014)
- Jednání pracovních skupin KPSS, které se scházely nad konkrétními tématy definovanými na základě potřeb vzešlých z území (04/2013 – 11/2014)
- Finanční analýza sociálních a návazných služeb (09/2013 – 02/2014)
- Analýzy potřeb cílových skupin (01 – 04/2014) na vybraná témata:
 - Děti a mládež trávící čas na ulici
 - Rizikové jevy u rodin s dětmi
 - Ohrožení bezdomovectvím (Problematika uživatelů návykových látek – podklady byly zpracované Prostor plus, o.p.s., dříve O. s. Prostor)
 - Senioři a osoby se zdravotním postižením žijící v domácím prostředí
- SWOT analýza vypracovaná v průběhu celého procesu a aktualizovaná na základě zjištění (06/2013 – 04/2014)
- Vypracování akčního plánu na rok 2014 a jeho schválení Zastupitelstvem města Kolína (10 – 12/2013)
- Vypracován Komunitní plán rozvoje sociálních služeb města Kolína na období 2015–2019 a Akční plán na období 2015 a 2016, předložen ke schválení Zastupitelstvem města Kolína (5 – 10/2014)

2.4 Vyhodnocení platného plánu

V rámci projektu byla zapojena veřejnost na různých úrovních. Konkrétně se jednalo o poskytovatele sociálních služeb, poskytovatele návazných služeb, uživatele sociálních a návazných služeb, zaměstnance městského úřadu, dotčenou veřejnost, další odborníky a politiky.

Prvním z kroků plánování byl monitoring a vyhodnocení platného komunitního plánu. V rámci pracovních skupin jsme hodnotili, do jaké míry se konkrétní opatření podařilo v uplynulých letech realizovat úplně, případně částečně, a s ohledem na skutečnost definovat hlavní problémy/témata, jež je třeba aktuálně řešit. Dalším podkladem pro

vyhodnocení byly informace od pracovníků Odboru sociálních věcí a zdravotnictví města Kolína a z dostupných strategických dokumentů.

VYHODNOCENÍ PLÁNU A NÁVRŽENÁ TÉMATA VYŽADUJÍCÍ ŘEŠENÍ

Potřeba zlepšit systém informování

- V Kolíně působí 10 služeb sociálního poradenství. Z diskuse vyplynula potřeba specifikovat, jaké poradenství služby poskytují. Tato potřeba byla zaregistrována ve všech pracovních skupinách.
- Součástí tématu informování zazněla potřeba zlepšení povědomí o práci OSPOD, Probační a mediační služby a Střediska výchovné péče z důvodu lepšího porozumění ze strany veřejnosti.
- Odbor sociálních věcí a zdravotnictví by měl sloužit jako rozcestník pro občana, který se dostane do tíživé životní situace – je třeba nastavit systém propojení informací.
- Zlepšit systém informování prostřednictvím lékařů – lékař by nasměroval lidi na sociální odbor, který s nimi jejich situaci bude řešit systematicky.

Zefektivnění meziřesortní spolupráce

- Potřeba spolupráce poskytovatelů sociálních služeb s obvodními lékaři, s úřadem práce, odborem sociálních věcí a zdravotnictví.
- Nastavení systému spolupráce organizací při práci s klienty.
- Návrh sejít se nad konkrétním tématem a vyzkoušet meziřesortní spolupráci. Téma navržené k řešení v rámci PS Rodina, děti, mládež: šikana na školách – jak jí který poskytovatel řeší, jaké má zkušenosti, možnost zapojit pedagogy, psychology, OSPOD.

Potřeba sociálního bydlení

- Téma bydlení zaznívalo napříč pracovními skupinami, ale u každé cílové skupiny jde o specifické návrhy řešení:
PS Rodina, děti, mládež – nedostatek sociálních bytů pro rodiny s dětmi – bydlení za snížené nájemné od města.
PS Osoby ohrožené sociálním vyloučením – nastavení systému prostupného bydlení; využívání krizových bytů.
PS Osoby se zdravotním postižením – nedostatek/potřebnost chráněného bydlení (rodinného typu) – zvýhodněné, snížené nájemné od města.
- Potřeba propojit s Agenturou sociálního začleňování – navázat na pracovní skupinu bydlení.

Podpora setrvání v domácím prostředí – PS Senioři a PS Osoby se zdravotním postižením

- Zajištění péče o seniory a osoby se zdravotním postižením v domácím prostředí.
- Odlehčovací služby jsou jen terénní, chybí pobytové pro seniory i OZP (specificky o. s. Volno upozorňuje na potřebnost této služby pro ZP autismem nad 26 let).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce

- Podpora zaměstnávání osoby se zdravotním postižením – podporované místo, chráněné zaměstnávání.
Návrhy řešení: vyjednávání s velkými podniky a osvěta zaměstnavatelů.
- PS Osoby ohrožené soc. vyloučením – uplatnění na trhu práce pro lidi z výkonu trestů ohrožené sociálním vyloučením.
Návrh řešení: sociální firmy.

Pomoc osobám bez příjmu a bez přístřeší

- Bezdomovectví – jak řešit situaci na Kolínsku, skryté bezdomovectví na ubytovnách, téma senioři bezdomovci.
- Zadluženost – jako problém lidí s nízkými příjmy, stoupající problém u seniorů.
- PS Senioři řešila problém nízkých nebo žádných důchodů – ohrožení bezdomovectvím.

Nedostatek pedopsychologů a pedopsychiatrů

- V rámci PS Osoby ohrožené sociálním vyloučením a PS Rodina, děti, mládež byl zmíněn nedostatek psychologů a psychiatrů pro děti.
- V současnosti probíhá roční projekt Psychologové na školách – návrh spočívá v tom, aby byla v rámci zjišťování potřeb zaznamenána zpětná vazba od psychologů, popř. od samotných žáků.

Další témata

- V rámci odborného sociálního poradenství chybí bezplatné právní poradenství a domov se zvláštním režimem jak pro seniory, tak pro OZP (specificky pro lidi s autismem).

3 Sociodemografická charakteristika ORP Kolín¹

3.1 Obecná charakteristika ORP Kolín

Správní obvod obce s rozšířenou působností Kolín je vymezen územím obcí:

Barchovice, Bečváry, Bělušice, Břežany I, Býchory, Cerhenice, Církvice, Červené Pečky, Dobřichov, Dolní Chvatliny, Dománovice, Drahodobudice, Grunta, Horní Kruty, Choťovice, Chotutice, Jestřabí Lhota, Kbel, Klášterní Skalice, Kolín, Konárovice, Kořenice, Kouřim, Krakovany, Krychnov, Křečhoř, Libenice, Libodřice, Lípec, Lošany, Malotice, Nebovidy, Němčice, Nová Ves I, Ohaře, Ovčáry, Pašinka, Pečky, Plaňany, Pňov-Předhradí, Polepy, Polní Chrčice, Polní Voděrady, Radim, Radovesnice I, Radovesnice II, Ratboř, Ratenice, Skvrňov, Starý Kolín, Svojšice, Tatce, Toušice, Třebovle, Tři Dvory, Týnec nad Labem, Uhlířská Lhota, Veletov, Velim, Velký Osek, Veltruby, Volárna, Vrbčany, Zalešany, Zásmyky, Žabonosy, Ždánice, Žehuň, Žiželice.

Obrázek 1: Mapa správního obvodu ORP Kolín. Zdroj: ČSÚ – Správa ČSÚ Středočeského kraje

¹ Sociálně demografická analýza pro potřeby komunitního plánování sociálních a návazných služeb spádového území SO ORP Kolín; autor: Mgr. Ivan Vodochodský, PhD., Mgr. Petra Klvačová, PhD., 2013.

3.1.1 Charakteristika ORP

Správní obvod Kolín se nachází ve východní části Středočeského kraje. Hraničí s krajem Pardubickým a Královéhradeckým, v rámci Středočeského kraje se správními obvody Kutná Hora, Říčany, Český Brod, Nymburk a Poděbrady. Reliéf obvodu je rovinný až mírně vlnitý, stoupající od severu k jihu a od východu k západu. Nížina po obou stranách Labe je velmi vhodná pro intenzivní zemědělskou výrobu, díky které do značné míry ustoupily původní lesy, ty v současnosti pokrývají pouze východní a jihozápadní cíp území.

Svojí rozlohou 58 417 ha je obvod 6. největším v kraji a zaujímá 5,3 % jeho výměry. Počet obyvatel 79 026 jej řadí dokonce na 5. místo v kraji. Do správního obvodu patří 69 obcí, z nichž pět má statut města – Kolín, Kouřim, Pečky, Týnec nad Labem a Zásmyky. Statut městysu mají obce Cerhenice, Červené Pečky a Plaňany. Ve městech žije 53 % obyvatel. Regionálně významným městem je bývalé okresní město Kolín s 31 tisíci obyvateli, ostatní města mají méně než 5 tisíc obyvatel.

Počet obyvatel obvodu se od roku 1961 snižoval. V 90. letech docházelo k trvalému úbytku obyvatel přirozenou měrou, což bylo ovlivněno jednou z nejnižších měr porodnosti v kraji a vyšší mírou úmrtnosti. Nízký přírůstek migrací nedokázal převážit tento úbytek, takže celkový přírůstek vykazoval během celých 90. let záporné hodnoty. Obyvatelstvo patřilo k nejstarším v kraji, obvod měl třetí nejvyšší index stáří. Teprve od roku 2004 došlo ke změně nepříznivého demografického vývoje – počet obyvatel od té doby setrvale roste, a to dokonce nejen díky migraci nových obyvatel na území obvodu, ale už i díky kladnému saldu přirozeného přírůstku (např. v roce 2012 to bylo +24).

k 31. 12. 2010	Počet					Výměra v ha	Podíl v %		
	obcí	částí obcí	katastrů	obyvatel	jednotek v RES		zemědělské půdy	lesních pozemků	zastavě- ných ploch
Kolín	69	140	122	79 026	17 214	58 417	73,2	13,6	2,5
sousední ORP:									
Český Brod	24	42	38	18 728	4 659	18 437	80,3	8,5	2,1
Hradec Králové*	81	168	152	145 176	38 992	67 742	68,7	16,8	2,8
Kutná Hora	51	232	156	49 909	11 643	64 271	62,1	27,3	1,8
Nymburk	39	70	63	38 296	8 843	35 553	70,4	18,2	2,3
Poděbrady	35	66	60	30 270	7 689	34 856	71,7	16,9	2,1
Přelouč**	42	69	63	24 707	5 609	25 726	54,6	32,1	1,9
Říčany	52	113	85	56 296	16 651	37 725	55,9	32,7	2,5

* Královéhradecký kraj – údaje k 31. 12. 2012

** Pardubický kraj – údaje k 31. 12. 2012

Tabulka 1: Základní charakteristiky ORP Kolín a jejich srovnání s okolními správními obvody, včetně těch, které leží mimo území Středočeského kraje. Zdroj: ČSÚ – Krajské správy ČSÚ Středočeského, Ústeckého a Královéhradeckého kraje. Některé údaje se nepodařilo zjistit.

Jak je patrné z Tabulky 1, ORP Kolín patří v současnosti k těm větším nejen v rámci Středočeského kraje, ale je také druhým největším v porovnání se správními obvody ORP, které ho obklopují. Větší je pouze SO ORP krajského města Hradce Králové, v některých parametrech pak Kolín převyšuje rovněž sousední SO ORP Kutná Hora. Kolín je větší správní obvod než Kutná Hora z hlediska počtu obyvatel i počtu obcí, naopak Kutná Hora ho převyšuje z hlediska velikosti území (výměry v ha) a počtu částí obcí a katastrálních území. ORP Hradec Králové předčí své sousedy ve Středočeském kraji především počtem obyvatel, což je důsledkem právě toho, že jeho součástí je krajské město s více než 93 tisíci obyvateli.

Obvod ORP Kolín lze na základě údajů ČSÚ charakterizovat jako průmyslově zemědělský. Průmyslová výroba je soustředěna převážně ve městě Kolíně. Rozvoj průmyslu je zde spjat se stavbou železničních tratí v polovině 19. století, které daly základ významnému železničnímu uzlu. Ještě na začátku 90. let minulého století nebyl ve městě žádný dominantní průmyslový podnik, ale řada větších i menších, reprezentujících odvětví strojírenské, elektrotechnické, chemické, polygrafické a potravinářské. V průběhu 90. let došlo k částečnému útlumu výroby, což do značné míry ovlivnilo odvětvovou strukturu zaměstnanosti. Část zaměstnanců z průmyslu, ale i zemědělství se přesunula do služeb a stavebnictví, část se stala nezaměstnanými. V rámci Středočeského kraje patřil v této době obvod Kolín k regionům s vysokou nezaměstnaností a průměrnou mzdou. Ekonomický potenciál regionu změnila až výstavba továrny na výrobu malých osobních automobilů Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o., (TPCA), jež byla investicí celorepublikového významu. V Kolíně postupně vzniklo především pro zaměstnance továrny více než 850 nových bytů, další investice zde realizují subdodavatelé automobilky i obchodní řetězce. Přistěhování nových obyvatel v produktivním věku prozatím zastavilo, jak uvidíme dále, dlouhodobý úbytek obyvatelstva v regionu a pozitivně ovlivňuje i jeho doposud nepříznivou věkovou strukturu.

Ačkoliv obvod Kolín nebývá považován za příliš turisticky přitažlivý, nachází se na jeho území řada přírodních krás a historických památek. Za zmínku stojí zejména městská památková rezervace Kolín s gotickým chrámem sv. Bartoloměje, na jehož přestavbě se podílel Petr Parléř.²

3.2 Hlavní zjištění analýzy

Kolem roku 2004 došlo ke zvratu v dlouhodobém trendu úbytku obyvatel v SO ORP Kolín a od té doby **dochází rok od roku k postupnému nárůstu**, a to převážně **z důvodu relativně silného migračního přírůstu**. Největší celkový nárůst obyvatelstva nastal mezi roky 2006 a 2007, a to o 1 489 obyvatel. Od roku 2008 dosahuje kladných hodnot už i přírůstek přirozený, což znamená, že se v SO ORP každoročně nových obyvatel rodí více, než kolik jich umírá.³

² Zdroj: ČSÚ – Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj.

³ Jedná se o osoby trvale hlášené.

Nárůst obyvatelstva se projevil i na úrovni jednotlivých obcí. Mezi roky 2002 a 2011 se z celkových 69 obcí jedna přesunula z velikostní kategorie do 200 obyvatel do kategorie 200 až 499 obyvatel. Tato velikostní kategorie, která je v rámci SO ORP nejpočetnější, se v uplynulých letech rovněž zmenšila ve prospěch kategorie o stupeň vyšší – 500 až 999 obyvatel. Nejvíce, o dvě obce, však narostla kategorie 1 000 až 4 999 obyvatel. Jednalo se o obce Doubravčice a Horní Kruty.

Nárůst počtu obyvatel je patrný nejen v rámci celého **SO ORP Kolín**, ale také rozdělíme-li si jej na dvě části: město Kolín a ostatní obce. V obou případech je vidět zřetelný nárůst, početně výraznější byl však v případě ostatních obcí ORP – ze 44 392 v roce 2002 na 48 800 v roce 2012. Vyjádřeno v procentech se jedná o navýšení o téměř 10 %, zatímco v případě města Kolína se populace rozrostla jen o něco více než 4 %. Celkově se tak zvýšil podíl obyvatelstva okolních spádových obcí na celkovém počtu obyvatel SO ORP z 58,8 % na 61,1 %. Podíl obyvatel Kolína úměrně tomu klesl.

Přirozený přírůstek obyvatelstva se pohyboval v záporných číslech až do roku 2007. Od roku 2008 však došlo k překročení nulové hranice a od té doby se tento ukazatel pohybuje v řádu desítek v kladných hodnotách. Naposledy v roce 2012 činil 24, což znamená, že se o 24 více osob narodilo, než zemřelo. Naproti tomu migrační přírůstek vykazoval kladné hodnoty po celé sledované období, nejméně to bylo v roce 2002 (o 11 více přistěhovalých než vystěhovalých) a nejvíce v roce 2007 (1 510).

Rozdělíme-li SO ORP Kolín na město Kolín a na ostatní obce, zjistíme, že v rámci ostatních obcí se objevil záporný přirozený přírůstek i v letech 2009 a 2010, zatímco v rámci města Kolína se naopak kladný přirozený přírůstek vyskytl již v roce 2006. Na druhou stranu, migrační přírůstek byl po celou dobu ve výrazně kladných číslech v ostatních spádových obcích, zatímco v rámci Kolína byl naopak většinou (s výjimkou let 2005, 2007 a 2008) záporný nebo jen mírně kladný.

V průběhu sledovaného období se **počet nově uzavřených sňatků a počet rozvodů** příliš neměnil a ani poměr mezi nimi nezaznamenal příliš dramatický vývoj. V roce 2001 připadal 1 rozvod na 1,61 sňatku, zatímco v roce 2012 to bylo na 1,59 sňatku. K jedinému většímu výkyvu došlo v roce 2007, kdy stoupl počet sňatků na 457, což znamenalo, že na jeden rozvod připadlo 1,95 sňatku. V roce 2012 připadalo na 100 uzavřených sňatků 62,5 rozvodu, zatímco v roce 2003 to bylo 66,3 rozvodu. Zároveň s tím však rostl podíl dětí narozených mimo manželství – z 21,1 % v roce 2003 na 39,2 % v roce 2012.

V době, kdy se nejvíce projevovovala ekonomická krize (mezi roky 2008 a 2009) rostl v SO ORP **počet uměle přerušovaných těhotenství**. Zatímco v roce 2007 jich bylo 161 za rok, v letech 2008 a 2009 jejich počet narostl nejprve na 184 a potom na 191. Naopak počet samovolných potratů ve stejném období nerostl.

V letech 2003 až 2012 **se zvýšil průměrný věk obyvatel SO ORP Kolín** ze 40,4 roku na 41,5 roku. Zároveň s tím vzrostlo zastoupení nejvyšší věkové skupiny 65 a více let z 15,4 % na 17,5 %. Pozitivním trendem je to, že rovněž podíl skupiny mladších 15 let se zvýšil. A sice ze 14,6 % na 14,9 %. Populace SO ORP tak na jednu stranu stárne, současně s tím se ale rodí o něco silnější populační ročníky. Na vývoj průměrného věku to však příliš vliv nemá.

Věková kategorie 65 a více let je výrazně více zastoupena v populaci žen než v populaci mužů. U žen tvoří 18,4 %, zatímco u mužů pouze 12,2 %. V roce 2012 byl průměrný věk mužů 39,9 roku, zatímco průměrný věk žen 43,1 roku. Index stárí u žen činil 144,7, což znamená, že na 100 čtrnáctiletých a mladších připadalo 144,7 žen ve věku 65 a více let. U mužů byl naopak index stárí menší než 100, konkrétně činil 91,1.

Kromě české **národnosti**, která byla mezi obyvateli SO ORP Kolín tou nejčastěji deklarovanou (70,2 %), byla další nejpočetnější kategorií národnost slovenská (1,3 %). Více než čtvrtina obyvatel (26,7 %) se nepřihlásila k žádné národnosti. Celkem 96 % obyvatel SO ORP má české státní občanství, právo na trvalý pobyt na území ČR má 97,5 % obyvatel SO ORP Kolín. Celkem 42,8 % obyvatel v SO ORP Kolín žije od narození ve stejné obci a dále 72,7 % žije ve stejné obci jako před rokem .

Největší část **pracujících osob** v SO ORP Kolín tvořili v roce 2011 zaměstnanci, konkrétně 79 %, což je o 9 procentních bodů více než je celorepublikový průměr. Důvodem je patrně existence velkého zaměstnavatele ve spádovém území, konkrétně kolínské továrny TPCA.

Celková míra nezaměstnanosti v SO ORP Kolín byla v roce 2011 relativně vysoká, činila 11,2 %. Jednalo se o druhou nejvyšší hodnotu za celé sledované období do roku 2001, přičemž vůbec nejvyšší nezaměstnanost byla zaznamenána o rok dříve, v roce 2010 (12,1 %). Současný stav tudíž nelze považovat za nijak uspokojivý a lze se naopak obávat dalšího růstu nezaměstnanosti v případě, že by například došlo k poklesu automobilové výroby v regionu.

Mezi jednotlivými obcemi spadajícími pod ORP Kolín jsou však v míře nezaměstnanosti velké rozdíly. V některých obcích dosahuje míra nezaměstnanosti téměř 20 % (Jestřabí Lhota, Grunta atd.) nebo i přes 25 % (Libenice). Absolutně nejvyšší počet žadatelů o práci však mělo město Kolín (1 720), dále Pečky (229) a Plaňany (138). Za znepokojivý je rovněž možno označit fakt, že největší podíl z nezaměstnaných v současnosti tvoří ti, kteří jsou bez práce 12 měsíců a déle (33,4 %). Více než dvě pětiny z celkového počtu dlouhodobě nezaměstnaných v SO ORP bylo evidováno v městě Kolín (630 z 1 450).

V porovnání s průměrem za celý Středočeský kraj je v SO ORP Kolín mezi uchazeči o zaměstnání lehce podprůměrné zastoupení žen (49 % oproti 50,6 % v rámci kraje), čerstvých absolventů škol (3,7 % oproti 5,4 %), osob ve věku 50 let a starších (25,1 % oproti 25,8 % v rámci kraje) i dlouhodobě nezaměstnaných (33,4 % oproti 33,5 %). V některých případech jsou však rozdíly skutečně zanedbatelné.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Co se týče **školských zařízení**, kapacita základních škol není podle získaných údajů, které však nejsou úplné, v současnosti vyčerpána. Nejen počet škol, ale i počet tříd v letech 2007 až 2010 zůstával prakticky stejný, zatímco počet žáků v nich mírně klesal. Nyní lze naopak vzhledem k demografickému vývoji očekávat nárůst počtu žáků. Základní školy jsou zřízeny ve 22 obcích z celkových 69 v SO ORP, tedy přibližně ve třetině, což znamená, že z řady obcí musejí děti kvůli školní docházce dojíždět. S přechodem na druhý stupeň ZŠ je tento nepoměr ještě větší, protože některé školy zajišťují výuku pouze na prvním stupni.

Kapacita **předškolních zařízení** – mateřských škol –, jejichž zřizovateli jsou obce, je v současnosti podle dostupných dat zcela vyčerpána a poptávka po nich převyšuje nabídku, i když není přesně známo o kolik. Jak jsme zjistili, tuto situaci neřeší ani jiná, například soukromá či nezisková, předškolní zařízení, protože mají malou kapacitu a v porovnání s MŠ zřizovanými obcemi jsou pro rodiče mnohonásobně dražší.

Co se týče nabídky sociálních služeb v SO ORP Kolín, je jich zde k dispozici poměrně široké spektrum, jsou však soustředěny pouze do sedmi obcí a nejvíce do samotného města Kolína. V SO ORP Kolín fungovalo na konci roku 2010 celkem 15 domů s pečovatelskou službou s kapacitou 274 bytů. Přitom devět z nich se nacházelo v městě Kolíně, zbývající v dalších šesti obcích.

Celkový **počet klientů sociálního kurátora pro děti a mládež** v letech 2010 až 2012 klesl z 229 na 142. Nejčastějším klientem jsou úplné rodiny, výrazný je však i podíl neúplných rodin. Nejčastější činnosti ve vztahu ke klientům v letech 2010 až 2013 byly dohledy, nejčastěji řešeným problémem byly výchovné problémy a dále přestupky.

Co se týče **příspěvku na péči**, v roce 2012 ho pobíralo celkem 1 938 občanů. Nejčastěji, v 815 případech, se jednalo o příspěvek 1. stupně, jehož nejobvyklejšími příjemci byly osoby starší 65 let. Ty byly celkově největší skupinou příjemců příspěvku. Bylo jich 1 311, tzn. necelých 68 %.

Dotazníkové šetření mezi zástupci obcí spadajících pod ORP Kolín se týkalo pouze vybraných obcí. Vyplněné dotazníky jsou tudíž k dispozici pouze od představitelů 21 z nich. Z jejich odpovědí vyplývá, že mezi **osoby ohrožené sociálním vyloučením** nejčastěji řadí osaměle žijící seniory a dále osoby různým způsobem hendikepované. V některých obcích, konkrétně v Nové Vsi I, Týnci nad Labem a Velkém Oseku, byly identifikovány také poměrně početné skupiny příslušníků etnických menšin a cizinců.

Nejčastěji vypláceným typem **dávek hmotné nouze** byl v roce 2012 i v prvních osmi měsících roku 2013 **příspěvek na živobytí**. V roce 2013 byl zaznamenán značný nárůst počtu vyplacených dávek mimořádné okamžité pomoci. Důvodem zřejmě byly červnové povodně,

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

po kterých výrazně stouplо množství těchto dávek poskytnutých z důvodu mimořádné události.

Nejobvyklejším typem bytu v SO ORP Kolín je byt v rodinném domě, přičemž ve většině případů jsou obyvatelé domu zároveň jeho vlastníky. Byty v bytových domech tvoří zhruba dvě pětiny celkového bytového fondu, přičemž zhruba dvě pětiny z nich jsou v osobním vlastnictví, dvě pětiny je nájemních a zbytek družstevních nebo jiných. Nejvíce bytů je obýváno jednou až dvěma osobami, dohromady téměř 60 %. Naopak pět a více osob žije celkem v necelých 7,5 % bytů .

Z dostupných informací z neúplných výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že **obce v SO ORP Kolín disponují pouze velmi omezeným počtem obecních bytů**. S výjimkou velkých měst, jako jsou Kolín či Kouřim, se vždy jedná pouze o jednotky, maximálně několik desítek bytů. Pro účely sociálního bydlení nejsou vyčleněny téměř žádné obecní byty, ještě menší počet bytů je deklarován jako bezbariérový.

4 Poskytovatelé sociálních služeb – hlavní zjištění⁴

Sociální služby občanům Kolína a okolních obcí v současné době poskytuje **35 poskytovatelů**, ti také byli osloveni. Ochotu ke spolupráci projevilo **26 z nich**, kteří byli **zahrnuti do této analýzy**. Tito poskytovatelé zajišťují celkem **20 druhů služeb**. V součtu sledovaní poskytovatelé provozují/zajišťují 48 sociálních služeb.

Služby jsou dobře **dostupné pro obyvatele Kolína** – většina z nich sídlí přímo v Kolíně. Některé služby sídlí mimo Kolín a v tomto městě působí terénní formou. Intenzivnější dojíždění se týká jen jedné (ambulantní) služby, a to do Kutné Hory.

Sledované sociální služby jsou určeny celému spektru **cílových skupin uživatelů/klientů**. Nejvíce poskytovatelů sociálních služeb se věnuje péči o seniory (22 služeb). Další „nejošetřenější“ cílovou skupinou jsou osoby s tělesným postižením, se zdravotním postižením, chronickým duševním onemocněním a s kombinovaným postižením (16 služeb), dále osoby s mentálním postižením (15 služeb) a s jiným zdravotním postižením (14 služeb).

Z pohledu časové **dostupnosti služeb** lze říci, že otevírací doba je přizpůsobena potřebám klientů. Nicméně pečovatelská služba by byla využita i mimo stávající pracovní dobu.

Stávající **kapacita služeb** je naplněna. Přesto někteří poskytovatelé musejí s ohledem na finanční problémy dělat personální opatření, i když poptávka po jejich službách roste. Často plánují poskytovatelé rozšíření a doplnění svých služeb.

Více než polovina poskytovatelů svým klientům zajišťuje či nabízí i další, **návazné služby**, které často velmi úspěšně doplňují či rozšiřují poskytované sociální služby. Všichni poskytovatelé se logicky zaměřují na „svou“ cílovou skupinu.

Sledovaní poskytovatelé se vzájemně dobře znají a **spolupráce je mezi nimi dobrá**. Téměř všichni sledovaní poskytovatelé na území města / spádového území spolupracují s jinými poskytovateli sociálních služeb, s jinými organizacemi, které se zaměřují na stejné cílové skupiny. Kromě poskytovatelů sociálních služeb organizace spolupracují se zdravotnickými zařízeními, lékaři, místními školami. Současně komunikují se sociálním oddělením či s OSPOD OSVZ MěÚ Kolín. Spolupráce probíhá ve dvou rovinách – první můžeme zobecnit jako doplnění služby či péče o klienta a návaznost, druhou rovinou spolupráce je vzájemné poradenství a výměna zkušeností.

Nejčastěji poskytovatelé využívají k **propagaci**, resp. k informování ať již stávajících, či potenciálních klientů vlastní webovou stránku. Tato forma šíření informací však v sociálních službách nestačí. Oblíbeným a snadno dostupným materiálem jsou letáčky distribuované na frekventovaných místech dané cílové skupiny (lékaři, úřady, poradny apod.). Zajímavé pro obě strany, jak poskytovatele, tak i zájemce/žadatele, jsou akce pro veřejnost a v neposlední řadě nejlepší informací je doporučení od „zkušenějšího“ klienta, uživatele či jeho rodiny.

⁴ ANALÝZA POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB POSKYTOVANÝCH OBČANŮM KOLÍNA A SPÁDOVÝCH OBCÍ ZPRACOVATEL: Centrum pro komunitní práci střední Čechy, Říjen 2013

Z pohledu dotazovaných poskytovatelů sociálních služeb v Kolíně **některé sociální služby chybí**. Poskytovatelé tak usuzují na základě svých znalostí, zkušeností a přehledu o síti služeb. Potřebu, resp. poptávku po uvedených službách nepodpořili konkrétními čísly, avšak můžeme je považovat za znalce situace a prostředí a jejich podněty jsou velmi zásadní. Největší rezervy vidí na poli pomoci osobám bez přístřeší, osobám ohroženým sociálním vyloučením – chybí nízkoprahové denní centrum pro osoby bez přístřeší, pobytová služba pro osoby bez příjmů, pro osoby, které vedly rizikový způsob života nebo bezplatné právní poradenství pro osoby ohrožené sociálním vyloučením. Ve městě je převážně nedostatek různých forem bydlení pro osoby v obtížné životní situaci.

Poskytovatelé řeší řadu problémů, co se týče chodu služeb a jejich zajištění. Nejčastěji se jedná o problémy finanční, což významně ovlivňuje personální zajištění služby, její rozsah i další existenci. Dalšími zmiňovanými problémy jsou: ne vždy vhodné prostory k poskytování služeb, získání kvalitních pracovníků (kvalitní personální zajištění služby), administrativní zátěž (z pohledu poskytovatelů zbytečně kladená i na pracovníky v přímé péči) a pak také zaměstnávání klientů s hendikepou na běžném trhu práce, které často naráží na nepochopení ze strany společnosti.

I přes zmiňované finanční problémy **poskytovatelé dále plánují**, jak posunout a zlepšit své služby. Nejčastěji by poskytovatelé chtěli v reakci na „potřeby trhu“ otevřít novou sociální či návaznou službu, uvažují o rozšíření kapacity stávajících služeb, dobrým plánem s ohledem na složitou finanční situaci je udržení stávajících služeb v současném rozsahu a kvalitě, nezapomínají ani na rekonstrukci a další úpravy prostor, kde služby poskytují. Někteří se zaměřují na personál – navýšení personální kapacity a další vzdělávání pracovníků.

Od města Kolína poskytovatelé očekávají větší spolupráci, lépe řečeno by si ji přáli. S tím také souvisí zájem o možnost informovat zástupce města o poskytované službě, o jejím obsahu a propojení s ostatními službami či o cílové skupině uživatelů. S tím je spojeno očekávání většího pochopení ze strany města. Konkrétní pomoc, kterou by poskytovatelé potřebovali nejvíce, je pomoc finanční – některým poskytovatelům by velmi pomohlo řešit existenční nejistotu formou víceletého financování.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

5 Závěry z analýzy potřeb cílových skupin senioři a osoby se zdravotním postižením⁵

Závěrečná zpráva popisuje problémové oblasti, které byly v průběhu šetření identifikovány. Dále jsou zde navržena doporučení, která vycházejí ze zjištěných skutečností a jsou vztažena ke sledovaným cílovým skupinám. Tato doporučení byla určena k další diskusi v rámci pracovních skupin a přípravě navrhovaných priorit a opatření KPSS.

OBLAST SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Cílová skupina

- Senioři závislí na pomoci a péči sociálních služeb
- Osoby se zdravotním postižením závislé na pomoci a péči sociálních služeb
- Senioři a osoby se zdravotním postižením žijící v domácím prostředí

Doporučení

- Podpora stávajících pečovatelských služeb, služeb osobní asistence a odlehčovacích služeb.
- Zajištění pobytové služby pro osoby se zdravotním postižením, kde o ně bude postaráno, poté co se rodina již nebude moci starat, odlehčovací pobytová služba.
- Pravidelný monitoring potřeb seniorů vedoucí k rozšíření pečovatelských služeb Městské pečovatelské služby o večerní hodiny a víkendy.
- Jednání s poskytovateli služeb na téma zajištění péče o jednotlivé klienty prostřednictvím minimálního počtu konkrétních osob.
- Podpora sociální aktivizace seniorů a osob se zdravotním postižením.
- Podpora služeb, které částečně slouží jako prevence sociálního osamění a izolace.

OBLAST SLUŽEB NÁVAZNÝCH

Cílová skupina

- Senioři a osoby se zdravotním postižením
- Osoby pečující

Doporučení

- Monitoring potřeb osob osamělých v oblasti poradenství.
- Monitoring zdravotní a sociální situace seniorů a osob se zdravotním postižením s cílem včasného podání žádostí o příspěvek na péči.
- Zajištění informovanosti seniorů a jejich rodinných příslušníků o možnostech finanční podpory ze strany státu.
- Podpora inkluze osob se zdravotním postižením do škol a podpora asistentů pedagogů na školách.

⁵ Analýza potřeb cílové skupiny senioři a osoby se zdravotním postižením v kontextu jejich setrvání v domácím prostředí ve městě Kolín a spádových obcích, SOUHRNNÁ ZPRÁVA ZE SOCIOLOGICKÝCH ŠETŘENÍ, Autor: CpkP střední Čechy ve spolupráci s externími zpracovateli (Mgr. Petra Dobiášová, PhDr. Hana Stelzerová), 2014

OBLAST BYDLENÍ

Cílová skupina

- Senioři a osoby se zdravotním postižením žijící v panelových domech, kde se výtahy nachází v jednotlivých mezipatrech.
- Senioři a osoby se zdravotním postižením žijící v bytových domech bez výtahu.
- Osamělí senioři a osoby se zdravotním postižením žijící v rodinných domech.
- Osoby na invalidním vozíku žijící v domech s pečovatelskou službou.
- Osoby se zdravotním postižením v produktivním věku.

Doporučení

- Pravidelný monitoring situace seniorů a osob se zdravotním postižením, kteří žijí ve vyšších patrech domů bez výtahu, v domech bez výtahu (ve spolupráci s pečovatelskou službou, lékaři apod.).
- Pravidelný monitoring bytové situace osamělých seniorů a osob se zdravotním postižením (ve spolupráci s pečovatelskou službou, lékaři apod.).
- Pravidelný monitoring životních podmínek seniorů a osob se zdravotním postižením.
- Zajištění nabídky alternativních forem bydlení v případě nepříznivé bytové situace seniorů a osob se zdravotním postižením pomocí zajištění dostatečné nabídky malometrážních a bezbariérových bytů.
- Zajištění možnosti odchodu z domu s pečovatelskou službou v Husově ulici osobám na invalidním vozíku bez potřeby asistence další osoby (z důvodu problematického otevírání dveří).
- Zajištění nabídky chráněného bydlení pro osoby se zdravotním postižením.

OBLAST BEZBARIÉROVOSTI

Cílová skupina

- Osoby imobilní, případně osoby se sníženou mobilitou

Problematické lokality

- Karlovo náměstí v Kolíně
- Budova České pošty, a. s.
- Městský společenský dům v Kolíně
- Přístup na Městský úřad Kolín (obsluha dveří)
- Dům s pečovatelskou službou, Husova ulice (obsluha vchodových dveří)
- Restaurace, cukrárny apod.
- Prostory ambulance pečovatelské služby v Týnci nad Labem
- Zajištění dostupnosti kompenzačních pomůcek
- Podpora sociální služby osobní asistence

INFORMOVANOST

Cílová skupina

- Senioři a osoby se zdravotním postižením

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

- Osoby pečující

Doporučení

- Zajistit dostupnost informací o možnostech pomoci, péče či podpory, které by lidé získali v momentě, kdy je potřebují.
- Zajištění efektivní distribuce katalogu sociálních služeb a jeho pravidelná aktualizace.
- Vytvoření webového portálu o sociálních službách a dostupné pomoci.
- Pravidelné předávání informací o sociálních službách a službách návazných odborníkům, kteří v rámci svého povolání jsou s osobami se zdravotním postižením v každodenním kontaktu (např. lékaři).
- Zajištění informovanosti pečujících o způsobech péče.
- Podpora komunitního plánování sociálních služeb.
- Zajištění dostupnosti informací o půjčově kompenzačních pomůckách.
- Podpora a zajištění setkávání pečujících o osoby se zdravotním postižením – výměna zkušeností.

PODPORA SPOLKOVÉHO ŽIVOTA, PREVENCE SOCIÁLNÍ IZOLACE A OSAMĚNÍ

Cílová skupina

- Senioři a osoby se zdravotním postižením
- Osoby pečující

Doporučení

- Udržení současné podpory seniorských aktivit ze strany města.
- Rozšiřování nabídky volnočasových aktivit cílených na skupinu seniorů.
- Zajištění dostatečné informovanosti seniorů.
- Podpora aktivit cílených na seniory se zdravotním omezením.
- Podpora aktivit cílených na osoby se zdravotním postižením.
- Podpora akcí cílených na osamělé seniory a osoby se zdravotním postižením.
- Rozvoj aktivit seniorských klubů a spolků, jejichž cílem je prevence osamělosti a sociální izolovanosti seniorů (pozvánky k účasti formou osobních pozvánek, akce typu „přiveďte svého souseda/sousedku“, kontakt s členy klubů a zájmových spolků, kteří se již ze zdravotních důvodů pravidelných akcí nemohou účastnit apod.).
- Návštěvy osamělých seniorů a osob se zdravotním postižením v domácnostech.
- Podpora místních komunit.

PODPORA PRACOVNÍHO UPLATNĚNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Cílová skupina

- Osoby se zdravotním postižením

Doporučení

- Podpora osob se zdravotním postižením v uplatnění se na pracovním trhu.
- Zvýšení informovanosti místních zaměstnavatelů o možnostech zaměstnávání osob se zdravotním postižením a jejich motivace.

6 Závěry z analýz potřeb cílové skupiny rodina, děti a mládež

V rámci zjišťování potřeb cílové skupiny rodina, děti a mládež jsme analyzovali dvě hlavní oblasti: 1) rizikové jevy u rodin s dětmi, 2) potřeby dětí a mladistvých v Kolíně a přilehlých obcích. Závěry a doporučení z těchto šetření zde uvádíme.

6.1 Rizikové jevy u rodin s dětmi⁶

V analýze rizikových jevů u rodin s dětmi se nám podařilo komplexně **popsat problémy**, které z pohledu relevantních odborníků pracujících s cílovou skupinou vedou k ohrožení sociálním vyloučením. Analýza obsahuje doporučení, návrhy řešení a příklady dobré praxe, které ověřenými způsoby sociální práce dokážou popsané problémy pozitivně řešit.

Za hlavní předpoklad považujeme **otevřenou meziresortní spolupráci** subjektů pracujících s touž cílovou skupinou, provázanost komunikace i návrhů řešení a komplexnost nabízené pomoci – viz doporučení v kapitole č. 6.2.

S ohledem na cílovou skupinu rodin s dětmi je třeba **brát zřetel na děti a mládež**, které jsou nejvíce **ohroženy nestabilním rodinným zázemím** a vyžadují nezaujatý individuální přístup a pomoc při překonávání životních situací ve škole, v kolektivu i doma v rodině. Návrhy řešení, která by usnadnila dětem v krizi život a pomohla jim zlepšit jejich situaci zejména při plnění základní školní docházky a ve vztahu k jejich okolí, jsou popsány v kapitole č. 6.1.2.

Cílem analýzy není stanovit kroky vedoucí ke zlepšení, ale přinést co nejvíce poznatků a umožnit zaujmout informovaný postoj k současné situaci v Kolíně a spádových obcích. Dalším krokem bude práce týmu v rámci **pracovní skupiny Rodina, děti a mládež**.

6.1.1 Rizikové jevy u rodin s dětmi očima psychologů a speciálních pedagogů

Rizikové jevy u rodin s dětmi a mládeží se shodují se zjištěními z diskuse se sociálními pracovníky Odboru sociální práce a zdravotnictví OSPOD. Zajímavé jsou odlišné pohledy na tytéž problémy.

Ve školách je to zejména **problém šikany a zvyšující se agresivity žáků**. Zatímco žáci ze své pozice řeší zejména případy šikany, se kterými se svěřují psychologům, problém zvyšující se agresivity žáků vnímají samotní pedagogové, kteří reflektují **zhoršení výchovných problémů** na školách. „Nejproblémovější“ jsou děti ze sociálně slabých rodin, které nemají takové rodinné zázemí, jež by jim umožnilo „splynout s davem“. Zejména děti z romských rodin potřebují ve výuce individuálnější přístup a chybí jim pomoc při zvládnání školních povinností.

Nestabilní rodinné zázemí má negativní vliv na školní docházku i výsledky ve škole. Vysoká **rozvodovost a špatná socioekonomická situace** jsou faktory, které nejvíce ohrožují rodiny s dětmi a mládeží. Tyto jevy pak mají negativní vliv na vztahy dětí v kolektivu, začlenění do skupiny vrstevníků a jejich známky ve škole. Jedná se o sociálně slabé rodiny, zejména

⁶ Rizikové jevy u rodin s dětmi a mládeže ve městě Kolín a spádových obcích, Autor: CpKP střední Čechy ve spolupráci s externími zpracovateli (Renata Baxová, Libuše Bumbálková, Hana Stelzerová), Verze: finální, text prošel korekturou, Datum: duben 2014.

romského etnika, které postrádají motivaci a dostatečné kompetence k učení. Romské děti velmi často zanedbávají školní docházku a není možné s nimi dlouhodobě systematicky pracovat. Jejich šance dokončit základní vzdělání se následně snižují.

Sociální služby poskytované rodinám s dětmi a mládeží nacházejí v Kolíně uplatnění zejména v sociálně vyloučených lokalitách. Služby, které zde obecně **chybí**, jsou zejména **nízkoprahový klub pro děti do 13 let, doučování zdarma a asistenti pedagoga na školách**.

Žáci potřebují ve školách **zázemí**, kde by mohli zejména v zimě v klidu počkat a udělat si úkoly či jinak naplnit volný čas v teple.

Co se **zneužívání drog** týče, mají sociální pracovníci OSPOD bližší informace nežli psychologové a speciální pedagogové na školách. Tento problém je školám více skrytý a jedná se zejména o činnost mládeže mimo školní zařízení.

Z rozhovorů je zřejmé, že **sociálně slabší žáci** mají ve školách velmi ztíženou pozici. Pedagogové nemají čas se v rámci běžné výuky takovým žákům věnovat a u dítěte dochází k frustraci, se kterou si neví samo rady. Tito žáci na rozdíl od většinové populace potřebují odlišný přístup, který by jim pomohl překonat jejich limity spojené s jinou „startovní čarou“ života.

Vztahy v rodinách se mění a z rozhovorů je patrné, že hierarchie, které měly v minulosti zejména v romských rodinách významnou roli, dnes přestávají být funkční. Mladí lidé ztrácí respekt k rodičům a autoritám. Samotní pedagogové mají složitou pozici, kdy málo pravomocí a mnoho povinností omezuje jejich kompetence učit. Zajímavým navrhovaným řešením je zvýšit **zastoupení mužů ve školství a volnočasových aktivitách**. Odlišný přístup a mužská autorita by dle názorů psychologů a speciálních pedagogů pomohly zlepšit chování žáků.

Informovanost o sociálních a návazných službách a spolupráce rozdílných institucí má v současnosti stále značné rezervy. Problémy se řeší interně a o pomoc či radu jinam se obrací často příliš pozdě.

Psychologové mají snahu řešit problémy svých klientů sami. Ke spolupráci s jinými organizacemi se uchylují spíše v situacích, kdy jsou jejich možnosti vyčerpány. V takových případech vnímají jako partnera pro **spolupráci státní instituci** („s kulatým razítkem“), která má **autoritu u rodičů a školy**. Neziskové organizace vnímají jako přínosné, ale považují je za dobrovolné, vypomáhající, které mohou, ale nemusí umět pomoci.

6.1.2 Doporučení vyplývající ze šetření rizikových jevů u rodin s dětmi

Na základě realizovaného šetření uvádíme možná řešení existujících vyjmenovaných problémů.

Diskuse o zavedení systému prostupného bydlení. V městě Kolíně a jeho spádovém území neexistují azylová zařízení. Město ale disponuje městskými byty. Je zde i zaveden program, díky němuž klienti mají možnost získat nájemní byt. Problémem ale je chybějící úroveň sociálních bytů a nastavené podmínky, které musí klient splnit, aby mohl nájemní byt získat.

Řešení by mohla pomoci diskuse, zda by nebylo možné z bytového fondu uvolnit několik bytů, které by mohly sloužit jako tréninkové (či sociální) byty⁷ na přechodnou dobu, případně s asistencí sociálních pracovníků, kteří by ubytovaným klientům pomohli s nácvičkou správného hospodaření s rodinným rozpočtem, hledáním zaměstnání apod.

Zavedení sanace rodiny. Sociální služba (dle zákona sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi) by mohla být zavedena ve spolupráci s neziskovou organizací, která s její realizací má zkušenosti či by měla zájem ji realizovat, případně by mohla být služba zavedena v rámci Odboru sociálních věcí a zdravotnictví. Jednou z výhod realizace služby, kromě řešení případů, které v rámci šetření pracovníce a pracovníci uváděli, by mohla být i participace na asistenci rodinám, které by na přechodnou dobu získaly tréninkové (či sociální) byty (viz výše).

Diskuse o řešení problematiky závislosti rodičů. Vzhledem k významnému nárůstu případů dětí, jejichž rodiče jsou závislí na návykových látkách, by bylo vhodné diskutovat o tom, jak tento problém řešit. Jedním z řešení by opět mohla být sanace rodiny v kombinaci s odborníky na oblast závislostí, tzn. klienti v sanaci rodiny by zároveň byli zapojeni buď do skupinové práce, nebo individuální či rodinné terapie (dle povahy problému), kde by řešili problém závislosti.

Řešení zadluženosti. Vzhledem k nárůstu počtu klientů, kteří upadají do dluhové pasti, by bylo vhodné hledat možná řešení. Jedním z nich by opět mohla být služba sanace rodiny, v rámci které by klienti dostali podporu, např. při tréninku hospodaření s rodinným rozpočtem. Dalším řešením by bylo poskytování specifického dluhového poradenství, nejlépe ve spolupráci s neziskovou organizací, která má s tímto druhem poradenství zkušenosti.

Spolupráce s dalšími institucemi v lokalitě. Vzhledem k nutnosti efektivního řešení případů v agendě OSPOD by bylo vhodné diskutovat navázání intenzivnější spolupráce úřadu (zejména týmu sociálních pracovníků a pracovníků a kurátorů pro děti a mládež a dospělé), neziskového sektoru, městské policie, základních (či středních) škol a dalších institucí působících v Kolíně a spádovém území zabývajících se problematikou ohrožených rodin, dětí a mládeže či dospělých osob ohrožených sociálním vyloučením, a to za účelem společné koordinace činnosti vedoucí k efektivnímu řešení dané situace, a tím ke snížení výskytu sociálně rizikových jevů v lokalitě. Tato spolupráce by mohla mít podobu např. pravidelných případových setkávání (case management) či pravidelných regionálních setkávání. V současné době funguje v rámci procesu komunitního plánování sociálních služeb pracovní skupina zabývající se oblastí práce s dětmi, mládeží a rodinou, která je pravidelně navštěvována řadou vyjmenovaných subjektů, proto by se mohla stát vhodnou platformou pro navázání a udržení spolupráce zainteresovaných subjektů v území.

⁷ Dne 26. 5. 2014 byla Radou města Kolína usnesením č. 145/2658/2014 schválena směrnice č. 14/2014, kterou se stanoví pravidla pro uzavírání nájemních smluv na sociální byty v majetku města Kolína. K 31. 7. 2014 byly dány uživatelům k dispozici 2 sociální byty.

Vyhodnocení kapacity pracovníků OSPOD. Z hlediska počtu pracovníků se kapacita oddělení jeví jako nedostatečná, problematická je zejména nadměrná administrativní zátěž pracovníků. Bylo přínosné vyhodnotit kapacitu pracovníků ve vztahu k náplni jejich práce. Z toho důvodu byl navýšen počet pracovníků oddělení SPOD o 2 zaměstnance v rámci výzvy C2 z ESF ČR – Podpora standardizace orgánů sociálně právní ochrany. V současnosti se plánuje další navýšení počtu pracovníků.

Úprava prostor oddělení sociálně-právní ochrany. Jak vyplynulo z provedeného šetření, pracovníkům chybí vhodná konzultační místnost (či místnosti) pro práci s klienty, která by klientům zaručovala soukromí a bezpečí. Zároveň v prostorech oddělení (úřadu) chybí dětský koutek. Bylo by proto přínosné hledat možná řešení, jak uvedené prostory v tomto smyslu upravit.

6.2 Závěry z analýzy potřeb dětí a mladistvých v Kolíně a přilehlých obcích⁸

Analýza pomohla identifikovat **individuálnost způsobu práce jednotlivých zařízení a chybějící propustnost a spolupráci mezi službami navzájem.** Zejména odhalila pouze částečnou propojenost v rámci státního a neziskového sektoru. Zpracovatelé, podle slov odborníků, s nimiž byly rozhovory vedeny, usuzují na funkčnost jednotlivých služeb samostatně, kdy každá dle jejich slov naplňuje svoje cíle dostatečně s ohledem na kapacitu služby a cílovou skupinu. Smyslem práce je tedy dle zpracovatelů hledání podpůrných mechanismů, jež povedou k ucelené a smysluplné práci s jednotlivými klienty v celém spektru služeb dle jejich potřeb.

Prostřednictvím analýzy se podařilo identifikovat současnou míru **informovanosti dětí a mladistvých z hlediska možnosti využití** služeb určených cílové skupině. Je patrné, že mladiství z nepříznivých sociálních prostředí jsou více informováni o rizicích spojených např. s užíváním návykových látek atd., mají více informací o návazných službách, vědí, jakým způsobem je využít. Menší míra informovanosti byla detekována u dětí a mladistvých ze stabilních rodin. Tento jev je dle názoru zpracovatelů způsoben dosavadní nezkoušeností s návaznými službami, nižší vnímavost preventivních aktivit je způsobena zřejmě „osobní nepotřebou“ mladých lidí uchovávat výše zmíněné informace. Zpracovatelé považují za podstatné najít efektivní způsob předávání informací směrem k cílové skupině a jejím rodinným příslušníkům (viz kapitola Doporučení).

Za zásadní považujeme **zmapování pohybu cílové skupiny v jejím přirozeném prostředí,** které nabízí možnost navázání bližšího kontaktu s cílovou skupinou. Zároveň může být smysluplným podkladem pro zefektivnění práce v lokalitě, kde jsou žádány zásahy konkrétních služeb a zařízení. Vytipování nedostatků v daném prostředí, které jsou spatřovány cílovou skupinou informantů, může vést k práci na zdokonalování lokality pro účely volnočasových aktivit.

Přes výše zmíněné nedostatky je třeba uvést, že zpracovatelé identifikovali **širokou škálu**

⁸ Analýza potřeb dětí a mladistvých v Kolíně a přilehlých obcích, Autor: Mgr. Barbora Kubelková, Mgr. Hana Jelínková, 2014.

volnočasových aktivit a systémů podpůrných služeb určených pro cílovou skupinu dětí a mladistvých, jež jsou efektivně využívány. Hrazené volnočasové služby jsou využívány zejména dětmi s lepším ekonomickým zázemím, ovšem nadále se město Kolín bude potýkat s neorganizovaností některých členů společnosti, kteří nebudou využívat standardní nabídku hrazených služeb (zejména z ekonomických důvodů). Zpracovatelé by opakovaně rádi upozornili na důležitost předávání informací o jednotlivých službách a jejich činnostech, které především může vést ke zmírňování neorganizovaného pobytu dětí a mládeže v ulicích Kolína a k přímému preventivnímu působení na ně.

6.2.1 Doporučení vyplývající ze šetření

Z výstupů analýzy doporučují zpracovatelé zaměřit se na **zvýšení kontaktní terénní práce s dětmi a mladistvými** a realizovat finančně nenáročné aktivity ve venkovním prostředí (např. střídavě na jednotlivých hřištích a místech s vyšším výskytem cílové skupiny), tak aby došlo k prolínání jednotlivých sociálních vrstev cílové skupiny. Za finančně nenáročné aktivity považujeme různé typy volnočasových aktivit realizované ve spolupráci Otevřeného klubu Céčko a NZDM Kolárka Kolín, které disponují různými herními prostředky pro aktivní trávení volného času a klienty motivují k docházení do zařízení. Mimo hřiště by bylo žádoucí využít Kmochova ostrova pro realizaci nejen volnočasových aktivit, ale také kulturního programu v prostorách amfiteátru. Zároveň je ze strany mladistvých poptávka po studentském klubu, který nabídne bezpečné prostředí pro setkávání se s přáteli a trávení večerních hodin mimo běžnou nabídku diskoték a barů v Kolíně.

Pro více neorganizovanou cílovou skupinu mládeže doporučujeme zajistit **pravidelné bezplatné kroužky pohybových aktivit, zejména tance.** Za vhodné považujeme také vytvoření dostupného krytého místa za účelem vlastních aktivit mladistvých, např. založení neorganizované taneční skupiny atd.).

V rámci **preventivních a volnočasových programů** spatřujeme jako žádoucí navázat spolupráci s Obchodním centrem Futurum, kde je zřetelný větší pohyb cílové skupiny, místo je ze strany dětí a mladistvých vnímáno jako atraktivní.

V oblasti **bezpečí** je Kolín ze strany mladistvých vnímán jako **ohrožující zejména ve večerních hodinách.** Doporučujeme zvýšit spolupráci s hlídkami městské policie ve výše uvedených lokalitách. Jako žádoucí spatřujeme opakovaně edukovat děti a mladistvé v oblasti specifické prevence vlastního bezpečí. Vytvořením cyklu preventivních aktivit opakovaných v různých typech zařízení, jako jsou školy, Otevřený klub Céčko, NZDM, OC Futurum, venkovní prostranství aj., je možné eliminovat rizikovost chování a zvýšit vlastní odpovědnost při pohybu cílové skupiny ve městě a při kontaktu s cizími lidmi. Zároveň je spatřována důležitost předání informací směrem k rodinným příslušníkům, které informanti uváděli jako stěžejní osoby při řešení nepříznivých životních situací. Například formou přítomnosti odborníka v rámci třídních schůzek, edukativního setkání organizovaného OSPOD, NZDM nebo Otevřeným klubem Céčko, při dnech otevřených dveří lze informovat rodinné příslušníky o možnosti pořádaných preventivních programů, rizicích a možných opatřeních vedoucích ke zdravému životnímu stylu mladistvých. V této oblasti považujeme za nezbytně nutné propojení služeb

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

státního a nestátního sektoru, což vyplývá také z požadavků odborníků v péči o mládež.

Vzhledem k rizikovosti prostředí a nemožnosti obsáhnout celou skupinu mladistvých v rámci preventivních programů bychom považovali za nutné ve spolupráci s městem Kolín vytvořit **kampaň pro cílovou skupinu dle schématu chování KAB** (znalosti – postoje – chování, knowledge – attitude – behavior) na téma bezpečí a zdravý životní styl. Zahrnovaná témata mohou obsahovat široké spektrum oblastí vycházejících z období dospívání s ohledem na specifikum města Kolín (drogová problematika, šikana a agrese, kontakt s národnostními menšinami, autodestruktivní chování aj.).

Za účelem **vyšší informovanosti o preventivních akcích a aktivního trávení volného času** nejen cílové skupiny, ale také rodinných příslušníků navrhujeme pravidelné zasílání informací (např. 1krát měsíčně) ve formě ucelené nabídky akcí rodinám, sociálním a volnočasovým službám ve městě a školským zařízením. Z našeho pohledu by se tímto informace dostaly do rodin, které pro svou sociální a ekonomickou situaci nemají dostatečné informace o možnostech a činnostech služeb v rámci města Kolín. Zároveň budou informace předávány do rodin se stabilním zázemím, kde považujeme preventivní činnost za stejně důležitou.

Z rozhovorů odborníků vyvstala potřebnost **předávání informací** nejen o plánování akcí, ale také **o možnostech spolupráce v zájmu klienta**, např. doporučení do služby, doprovod, informace o činnosti služby, tematická setkání v rámci kontinuální práce s klientem. Zejména doporučujeme podpořit ucelený systém spolupráce s Otevřeným klubem Céčko a sociální službou NZDM Kolárka, kde dochází k částečnému překrývání cílové skupiny. Obě zařízení projevíla velký zájem o vzájemnou spolupráci.

Poznámka: Vzhledem k rizikům v oblasti zvyšujícího se počtu případů domácího násilí, agresivity mezi partnery, trestných činů spáchaných na dětech, ztrátou bydlení apod. byl v březnu 2013 otevřen krizový byt pro matky či otce s dětmi. V roce 2014 byl pod OSVZ MěÚ Kolín otevřen druhý krizový byt ve stejném domě.

7 Závěry z analýzy potřeb cílové skupiny osoby ohrožené sociálním vyloučením

V rámci zjišťování potřeb cílové skupiny osoby ohrožené sociálním vyloučením jsme se zaměřili na dvě dominantní skupiny občanů: uživatele návykových látek a osoby ohrožené bezdomovectvím.

Původně plánovanou analýzu uživatelů návykových látek jsme v rámci projektu neuskutečnili, neboť jsme získali již zpracované informace o této cílové skupině od poskytovatele sociálních služeb Prostor PLUS, o. p. s. Na podzim roku 2013 byla realizována konference s názvem Závislosti a jejich dopady, kriminalita, financování terapie, jejímž výstupem je sborník, z něhož zde citujeme. V rámci projektu KPSS jsme se následně zaměřili na vzrůstající problém bezdomovectví, který se v Kolíně vyskytuje a doposud nebyl zmapován. Realizovali jsme výzkumné šetření zaměřené na zjevné i skryté bezdomovectví ve městě Kolíně.

7.1 Závislosti a jejich dopady, kriminalita, financování, terapie⁹

Klíčovými sděleními a závěry z konference je to, že Kolín má extrémně **vysoká čísla, co se týče počtu klientů** (tzn. uživatelů nealkoholových drog využívajících služby pro ně určené) a výkonů (tzn. služeb poskytnutých uživatelům nealkoholových drog), která jsou srovnatelná s velkými městy České republiky, s městy krajskými. Zároveň se projevil i **dopad amnestie**. Tato situace je dána **polohou Kolína a jeho dopravní dostupností**. Kontaktní centrum v Kolíně je součástí velice funkčně nastaveného systému péče o závislé, kterou město disponuje. Má dobrou návaznost na léčbu a resocializaci, kterou ve městě poskytuje v rámci AT psychiatrické ordinace o. p. s. Magdaléna. I díky tomu je situace stabilní řadu let.

Přestože je celý systém funkční, efektivní a řadí Kolín mezi špičky odborné péče v ČR, **nejsou již několik let dostatečně finančně zajištěny služby**, které jsou poskytovány. Děje se tak i přesto, že hrozby a rizika vyplývající ze života s drogou jsou patrné a mají přesah do široké veřejnosti. Situace v ČR se sice zdá dlouhodobě dobrá. Stačí se však podívat k našim sousedům do okolních zemí, abychom nahlédli pod pokličku rádobý dostačující prevence. To, že u nás je to „zatím dobré“, neznamená, že služby nejsou potřeba, ale právě naopak, měli by se udržet minimálně na úrovni, na níž jsou. O to se snaží i „nový“ obor adiktologie, zabývající se závislostmi, který zaštiťují 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy a Národní protidrogová strategie, jež staví na jednoznačných pilířích.

Také v Kolíně jsou některé **jevy schované „pod pokličkou“**, o čemž svědčí uzavřenost a problematičnost některých komunit (romská, vietnamská). Proto bychom se neměli nechat ukolébat rádobý dobře vypadajícími čísly a výsledky, ale stále mít na zřeteli skutečnost, že

⁹ Sborník konference Závislosti a jejich dopady, kriminalita, financování, terapie, 5.–6. 9. 2013, Prostor plus, o. p. s., Autor: Mgr. Petr Steklý.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

rizika spojená se závislostním chováním tu jsou a budou. Co se týká příspěvků o terapii, považuji za klíčové sdělení to, že terapie vnímá závislost jako nemoc vztahu.

7.2 Závěry analýzy zaměřené na problém bezdomovectví¹⁰

Na počátku šetření bezdomovectví jsme provedli několik rozhovorů, ze kterých jsme formulovali výzkumné hypotézy. Zde se k nim vracíme a na základě analýzy stavu bezdomovectví ve městě Kolíně uvádíme, zda předpoklad byl, nebo nebyl správný. Některé hypotézy se nepotvrdily a zjištění jsou překvapivá.

H1: Bezdomovci pohybující se v ulicích města nejsou z Kolína ani spádových obcí, ale často se jedná o lidi, kteří cestují vlakem a zůstanou v Kolíně.

Patrně také díky ochrance Českých drah na nádraží bezdomovci přijíždějící vlakem do Kolína zde příliš často nezůstanou. Polovina bezdomovců pohybujících se ve městě Kolín jsou místní a čtvrtina je z měst z okolních okresů. Všichni bezdomovci zde mají nějaké závazky nebo se pohybují mezi třemi až čtyřmi městy ve Středočeském kraji podle svých možností. Jde o kombinaci Poděbrad, Nymburka, Kutné Hory a Kolína.

H2: Zjevných bezdomovců v Kolíně je mezi 15 a 20.

Během zimního monitoringu (únor 2014) byl odhad bezdomovců kolem 45. V letních měsících lze předpokládat zvýšení počtu zjevných bezdomovců.

H3: Na ubytovnách jsou rodiny a jednotlivci (ženy/muži), kteří jsou kolínští, ztratili stálé ubytování a nedokážou svou situaci řešit.

Na ubytovnách je vysoká obsazenost: 96 % (lze to vysvětlit zimním obdobím). Nachází se zde 45 % jednotlivců, 47 % lidí je z kolínského okresu a stejnému počtu lidí platí ubytovnu úřad práce. Hypotéza platí tedy pro polovinu uživatelů ubytoven.

H4: Ubytovaní je hlavní potřebou jak zjevných, tak i skrytých bezdomovců.

Bydlení je hlavní potřeba u jedné třetiny zjevných bezdomovců. Mnozí z nich vidí bydlení venku jako lepší možnost než bydlení v ubytovnách nebo v noclehárně. Rodiny v ubytovnách často platí vysokou částku a mohly by si zaplatit nájemní bydlení, ale existuje mnoho bariér, které zabraňují získání běžného bytu. Zájem o nájemní bydlení u oslovených lidí na ubytovně je.

H5: Zřízení nízkoprahového centra pro bezdomovce by lidé na ulici uvítali, ale existuje riziko nárůstu počtu mimokolínských bezdomovců.

Lidé na ulici se naučili žít bez nabízených služeb, ale to neznamená, že by o zřízení nízkoprahového centra neměli zájem. Největší zájem je o možnosti hygieny a poskytnutí stravy. Zvýšení počtu lidí bez domova po zřízení nízkoprahového centra na území města Kolína se dle zkušeností z dalších měst nepotvrzuje. Poskytnutí stravy a oblečení v rámci nízkoprahového centra by uvítali i nízkopříjmoví jedinci a rodiny, které nepatří do skupiny

¹⁰ Analýza potřeb zaměřená na problém bezdomovectví, Autor: Mgr. Jakub Marek, 2014.

zjevných bezdomovců.

Bezdomovectví je běžnou součástí moderního města. Počet lidí bez domova v Kolíně nepřevyšuje průměr počtu lidí ve srovnání s podobně velkými městy. Kolín má přibližně 30 tisíc obyvatel a zřízení služeb pro tuto skupinu obyvatel se ukazuje jako vhodné už jen díky velikosti města. Na základě šetření, které jsme provedli, formulujeme několik informací, jež je vhodné vzít v potaz během zřizování služby:

Lidé na ulicích Kolína nemají příliš důvěru v úřady. Je mezi nimi velká neinformovanost ohledně možností pomoci a samotní lidé na ulici se naučili žít bez nabízených služeb. Je vhodné zřídit pravidelnou terénní sílu, která bude tyto lidi navštěvovat, informovat a získávat jejich důvěru. Terénní pracovník musí být vhodná osobnost, která nebude v bezdomovcích vyvolávat pocit, že je z úřadu nebo spolupracuje s policií.

Zřízení služeb pro bezdomovce sice výrazně nenavýší počet osob bez domova, ale tato skupina se zviditelní. Je tedy třeba najít vhodné místo, kde budou služby poskytovány, a pracovat více s veřejným míněním, aby se zmírnil odpor veřejnosti vůči této skupině obyvatel.

Terénní a nízkoprahové služby působí jako prevence bezdomovectví. Nízkoprahové služby mohou rozšířit cílovou skupinu o nízkopříjmové rodiny a jedince, terénní pracovníci mohou poskytovat jako prevenci bezdomovectví sociální poradenství ve spolupráci s městem anebo s ubytovnami.

Ze setkání pracovní skupiny zabývající se otázkou bezdomovectví vyplývá jako nejvhodnější zřizovatel služby Arcidiecézní charita. Nízkoprahové centrum v Kutné Hoře může sloužit jako inspirace pro zřízení nízkoprahového centra v Kolíně. Nezisková organizace Prostor plus, o. p. s., nedoporučuje propojovat služby pro bezdomovce a pro toxikomany. Město sice disponuje ubytovnou pro bezdomovce, ale prostory se pro zřízení nízkoprahového centra ukazují jako nevhodné.

Ukazuje se, že pro lidi bez přístřeší registrované na úřadech práce je demotivující snížení dávek na základě získaného, byť i nízkého přivýdělku. Možným řešením je práce za stravenky. Klienti služeb by si rovněž mohli odpracovat poplatky za služby v nízkoprahovém centru. Nejohroženějšími osobami jsou lidé vyškrtnutí z úřadu práce, proto není vhodné tréninkové zaměstnání podmiňovat evidencí na úřadu práce.

Téměř polovinu lůžek na ubytovnách v Kolíně platí úřad práce prostřednictvím doplatků na

bydlení. Město Kolín by se mělo připravovat na možnost přijetí zákona o sociálním bydlení a snažit se přestěhovat uživatele ubytoven do bytů. Je také vhodné poskytovat terénní sociální služby mezi příjemci doplatků na bydlení a zjistit, zda částka odpovídá standardu bydlení pro jednotlivce či rodinu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

8 Finanční analýza – hlavní zjištění¹¹

Analýza financování sociálních a souvisejících služeb je jedním z výstupů analytické fáze projektu. Tento dokument byl vytvořen v období od září 2013 do února 2014. Finanční analýza byla zpracována za účelem zmapování finančních toků v oblasti sociálních a souvisejících služeb na území ORP města Kolína pro následnou tvorbu strategie zaměřené na rozvoj a udržitelnost sociálních služeb v regionu. Z rozpočtu města jsou rozdělovány finanční prostředky subjektům, které poskytují služby občanům města Kolína. Finanční analýza podává přehled o způsobu financování města Kolína v sociální oblasti. Jedná se o tzv. grantové a dotační řízení a finanční prostředky rozdělované přímo z rozpočtu města. Další část se věnuje znázornění finanční situace poskytovatelů sociálních služeb v daném území. Jsou zde uvedeny finanční zdroje poskytovatelů k zajištění služeb v období 2013, dále pak orientační přehled počtu klientů (k dispozici jsou také počty kontaktů a intervencí) jednotlivých poskytovatelů registrovaných sociálních služeb. Dále obsahuje údaje o počtech zaměstnanců působících v přímé péči, respektive zajišťujících správu organizace. Analýza se taktéž zabývá spokojeností poskytovatelů služeb se současným systémem financování sociálních služeb ze strany města Kolína. Shrnutí analýzy se nachází v samostatném dokumentu.

¹¹ Finanční analýza, Autor: Bc. Tomáš Žák, Mgr. Ivan Černovský, 2014.

9 SWOT analýza

Metoda, jejíž pomocí je možno identifikovat **vnitřní silné a slabé stránky, vnější příležitosti a ohrožení**.

Předkládaná analýza vychází z **celého procesu komunitního plánování sociálních služeb**, do kterého jsme zapojili poskytovatele, uživatele, místní představitele a občany. Důležitými podklady pro zpracování SWOT analýzy byly **vyhodnocení stávajícího komunitního plánu, vypracované analýzy** (SDA, analýzy poskytovatelů, analýzy potřeb uživatelů), **práce pracovních skupin a realizačního týmu projektu**.

Proces SWOT analýzy byl zahájen v **červnu 2013** a dokončen v **květnu 2014**.

SWOT analýza je vypracována dle jednotlivých cílových skupin (dle dělení pracovních skupin):

- **Senioři**
- **Osoby se zdravotním postižením**
- **Rodina, děti, mládež**
- **Osoby ohrožené sociálním vyloučením**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Senioři

<p>SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rekonstrukce domova důchodců – Městský domov důchodců - město Kolín. ➤ Pečovatelské služby a služby sociální asistence – Spirála pomoci, Městská pečovatelská služba Kolín, Pečovatelské služby zřízené spádovými obcemi (Týnec nad Labem, Kouřim, Pečky), Domov Na Hrádku. ➤ Zřízení půjčovny základních kompenzačních pomůcek (WC křesla, invalidní vozíky, chodítka, sprchová lůžka, schodolezy) – Spirála pomoci, o. s., Svaz tělesně postižených – okresní organizace. ➤ Centrum pro seniory Kolín – v r. 2013 navýšení kapacity na 10 osob; mají v plánu navýšení počtu lůžek odlehčovací služby, dále uvažují o rozdělení odlehčovací služby a služby trvalého pobytu pro seniory. ➤ Oblastní nemocnice Kolín, a. s. – služba odlehčovacího lůžka je již odregistrována, fungují pouze sociální lůžka na oddělení geriatric, kde je v současné době 7 lůžek. ➤ Spirála pomoci, o. s. – odlehčovací služba pro obyvatele Kolína a celou spádovou oblast. Poskytuje odlehčovací službu po dobu 24 hodin v domácím prostředí klienta. ➤ Život 90 – poskytují zabezpečení seniorů, kteří jsou v nepříznivé životní a zdravotní situaci. Tito senioři jsou napojeni na dispečink, který jim v případě potřeby pomůže. ➤ Spolupráce poskytovatelů sociálních služeb s Oblastní nemocnicí Kolín, a. s. ➤ V Prostor PLUS, o. p. s., umí pomoci lidem s oddlužením. ➤ Poradna Nymburk, která je v Kolíně jednou do měsíce. ➤ Prostory Městského penzionu pro důchodce – mají k dispozici 23 bytových jednotek (dle registrace) / 46 míst. ➤ Kluby pro seniory a spolupráce s městem Kolín. 	<p>SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Obyvatelé spádových obcí nemohou využívat pečovatelské služby – terénní PS jsou poskytovány obyvatelům měst, kde jsou PS zřízeny. Ambulantní PS je poskytována výhradně občanům Kolína a Týnce. ➤ Chybí sociální poradenství, které by bylo zaměřeno na všechny skupiny – typu občanská poradna. ➤ Malá vzájemná informovanost poskytovatelů o poskytovaném sociálním poradenství – neví, kam poslat klienta, když mu nedokáží sami poradit. ➤ Je zapotřebí větší množství kompenzačních pomůcek, z řad obyvatel je, velký zájem zejména o invalidní vozíky, polohovací postele, chodítka. ➤ Oblastní nemocnice Kolín, a. s. – služba sociálních lůžek funguje jen pro klienty nemocnice, kteří byli nejprve přijati jako pacienti na geriatrické oddělení a poté mohou být přijati na službu sociálních lůžek. Tato sociální lůžka však nejsou v registru poskytovatelů sociálních služeb. ➤ Centrum pro seniory – chybí odlehčovací lůžka se zdravotní péčí. ➤ Sociální pracovnice v nemocnici všechny dostupné sociální služby propagují, ale lidé nemají z finančních důvodů příliš velký zájem. ➤ Chybí bezplatné finanční a právní poradenství v oblasti problémů se zadlužením a exekucemi pro tuto cílovou skupinu. ➤ Otevírací doba pečovatelské služby do 15.30 – poptávka některých klientů po rozšíření provozní doby. ➤ Malá informovanost o možnostech podpory ze strany státu – příspěvek na péči. ➤ Špatná finanční situace seniorů a osob se zdravotním postižením. ➤ Bariérovost vchodů do veřejných budov (pošta, kino, úřady). ➤ Nedostačující kapacita občanské poradny Nymburk, nyní Respondeo, o.s.
<p>PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ O odlehčovací péči je v poslední době velký zájem, tuto službu by bylo potřeba rozšířit o zdravotní péči. ➤ Zvyšující se poptávka ze strany pečujících – snaha zůstat co nejdéle v domácím prostředí. ➤ Využití lidských zdrojů pro péči o seniory. ➤ Dobrovolnictví – návštěvy, popovídání s osamělými seniory. ➤ Nastavení minimální sítě sociálních služeb. 	<p>OHROŽENÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zvyšující se podíl seniorů – zmenšující se zastoupení lidí v produktivním věku (SDA). ➤ Příspěvek na péči – „celkově bylo příjemců této dávky 1 938, přičemž největší část z nich tvořily osoby starší 65 let (1 311, tj. necelých 68 %). Co se týče jednotlivých stupňů soběstačnosti, podle nichž se určuje výše příspěvku, nejvíce příjemců patřilo do prvního, to znamená nejlehčího stupně (815, tj. 42 %) a dále podíl příjemců klesal s rostoucím stupněm nesoběstačnosti. Nejméně bylo příjemců 4. stupně, a to 132 (tj. necelých 7 %).“ ➤ Jednočlenné domácnosti (8 899, tj. 28,7 %) – lze předpokládat, že je obývají především příslušníci starších generací, v menší míře pak také mladí lidé (singles) (SDA). ➤ Běžná praxe v nemocnici je, že pacienti z akutních lůžek se přesouvají na LDN (pro Kolín je Kutná Hora), místo aby byli přijímáni na odlehčovací lůžka. ➤ Zásadním problémem v sociálních službách jsou finance. Finanční prostředky v této oblasti jsou výrazně omezené. ➤ Klienti příspěvek na péči berou spíše jako finance navíc pro rodinu, ne jako peníze, za které by si měli zprostředkovat pomoc (sociální službu). ➤ Městská pečovatelská služba Kolín – lidé nemají peníze a příspěvek na péči nevyužívají pro čerpání sociálních služeb. Proto potřebnost a využitelnost sociálních služeb upadá. ➤ Problém se zadlužením seniorů, exekuce. ➤ Podomní prodejci, půjčky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Osoby se zdravotním postižením

<p>SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bariérovost města Kolína byla v roce 2012 mapována a řeší se. ➤ Odlehčovací služby pro rodiny pečující o člena s postižením (všechny typy postižení): o. s. Volno – rozšíření služby – víkendy atd.; Fokus – víkendové akce, týdenní pobyty pro klienty, aktivity pro rodiče, terapeutické a poradenské setkávání s rodiči; Diakonie – kulturní aktivity pro klienty a jejich rodiny, poradenství rodičům, týdenní pobyty klientů (ozdravné pobyty). ➤ Osobní asistence pro osoby s tělesným postižením SO ORP Kolín – Spirála pomoci, o. s. ➤ Chráněné bydlení pro osoby s mentálním postižením, autismem, pro osoby s duševním onemocněním: Mela, o. p. s. (mentální post.), Domov Na Hrádku (mentální post.), Fokus – pobočka Kolín (duševně nem.). ➤ Možnost bezbariérového bydlení pro osoby s tělesným/kombinovaným postižením: DPS Husova, Kolín. ➤ Sociálně terapeutické dílny: Diakonie ČCE. ➤ Chráněné dílny: Diakonie – tréninkové pracoviště v Zahrádce pod věží. ➤ Centrum denních aktivit pro osoby s duševním onemocněním a dalšími typy postižení: sociální rehabilitace Fokus Kolín, o. s. Volno. ➤ Volnočasové aktivity pro děti s postižením, volnočasové aktivity pro dospělé s postižením: o. s. Volno, Diakonie. ➤ Zkušenost s podporovaným zaměstnáváním: Fokus již má služby podporovaného zaměstnávání, ale ne v Kolíně (v Nymburce a v Mladé Boleslavi). 	<p>SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Konec působení TyfloCentrum v Kolíně – málo finančních prostředků, drahý nájem, vyklízení prostor. ➤ Nedostatečná kapacita terénní odlehčovací služby se zdravotní péčí pro osoby se zdravotním postižením. ➤ Chybí pobytové odlehčovací služby pro lidi s autismem. ➤ Nedostatečná kapacita chráněného bydlení a sociálních bytů za zvýhodněné, snížené nájemné – třeba navýšit dle poptávky. ➤ Problém pracovního uplatnění osob se zdravotním postižením – podporované zaměstnávání. ➤ Špatný systém informování – mezioborová spolupráce, navenek občanů – skrze lékaře. ➤ Chybí domov se zvláštním režimem pro osoby s autismem + chráněné bydlení pro osoby s autismem. ➤ Ludmila Chwistková, Volno, o. s. – také si nemohou na spolupráci s lékaři stěžovat. Zároveň by bylo dobré, aby již v porodnici byly nabízeny rodičům jiné služby, než je odebrání dítěte do kojeneckého ústavu (například v případě výskytu Downova syndromu). Zde se spolupráce nedaří. Rodina se nedozví o jiných možnostech, než je kojenecký stav. ➤ Jarka Kyselová, SONS Kolín – v SONS jsou již na polovičním stavu uživatelů, nemají zde moc možností po zrušení TyfloCentra. Rádi by posílili členskou základnu o nové uživatele. Požádali o kontakt na ÚP. ➤ Bariérovost vchodů do veřejných budov (pošta, kino, úřady). ➤ Pobytové služby pro osoby s tělesným postižením – možnost využití služby v Městském penzionu pro důchodce – dle registrace chráněné bydlení pro osoby s jiným zdravotním postižením (27–64), v současnosti však zde není žádná OZP.
<p>PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zvážit možnosti integrace x speciální školky (školy) pro děti s tělesným postižením. Tyto děti jsou nejlépe zařaditelné do běžných škol. ➤ Zanést návrhy na potřebnost specifických sociálních služeb v rámci plánování kraje. Je nereálné, aby obec zřizovala tyto specifické služby v rámci svého území. ➤ Osvěta zaměstnavatelů o možnostech zaměstnávání osob se ZP – podporované zaměstnávání. ➤ Zlepšení spolupráce poskytovatelů s lékaři. ➤ Odbor sociální práce jako rozcestník – zlepšení informovanosti a systému pomoci. ➤ Spolupráce poskytovatelů s ÚP – komunikace, předávání informací. ➤ Podpora péče v domácím prostředí. ➤ Milan Kratina, Mela, o. p. s. – ústavy sociální péče se mají transformovat, domnívá se, že chráněné bydlení by mělo vznikat mimo ústavy sociální péče. Kolín má dost volných bytů, které by mohl poskytnout pro poskytovatele chráněného bydlení. Cílová skupina je velmi široká, ale je velice těžké, aby klienti z chráněného bydlení odcházeli do bydlení vlastního. Mělo by se projednat s městem vyčlenění bytů pro chráněné bydlení. Je zde velmi složitá spolupráce pro poskytovatele chráněného bydlení s městem. ➤ Milan Kratina, Mela, o. p. s. – v rámci organizace mají podporované zaměstnávání – úklidové práce, údržba zeleně apod. – stálé zákazníky. Bylo by dobré zřídít zde podpor. zaměstnávání. Ale zaměstnavatelé musí chtít tyto pracovní místa vytvořit. ➤ Rozvoj sociálních firem a možnost zaměstnávání OZP. 	<p>OHROŽENÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Přibývá klientů bez finančních prostředků, což vylučuje jejich přijetí do služeb (pobytových). ➤ Ludmila Chwistková, Volno, o. s. – zda by se dalo jednat s městem o sníženém nájmu v bytech chráněného bydlení. Klienti nejsou moc schopni uplatnit se na trhu práce, tudíž nemají tak velké příjmy na placení bydlení. ➤ Osamělost osob se zdravotním postižením v produktivním věku – odkázání na pomoci jiných, pokud nemají práci, mají rovněž malý sociální kontakt se společností. ➤ Bariérovost některých míst v Kolíně.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Rodina, děti a mládež

<p>SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ TPCA továrna – zaměstnávání lidí, migrační přírůstek za prací (SDA). ➤ Zvyšující se přirozený přírůstek obyvatelstva (SDA). ➤ Centrum psychologicko-sociálního poradenství Středočeského kraje – pracoviště Kolín. ➤ OSPOD MěÚ Kolín – personální posílení. ➤ Mateřské centrum Hvězdička, Miniškolka a mateřské centrum Krokodýl . ➤ Úprava prostor v ulici Rimavské Soboty – otevření nové mateřské školy. ➤ Otevření krizového bytu pro rodiče s dětmi – únor 2013, plánuje se další krizový byt. ➤ Pod DD Býchory otevření „domu na půl cesty“ – pouze pro klienty DD Býchory. ➤ Komunitní centrum psychosoc. služeb Kolárka – NZDM pro mládež od 13 do 18 let, do 26 let poradenství. ➤ Otevřený klub Céčko DDM Kolín, klub „Naplno Církve bratrské. ➤ Sociální prevence v centru „Zengrovka“ – Prostor PLUS, o. p. s. ➤ Odborné sociální poradenství pro rodiny s dětmi (Centrum pro integraci cizinců, Občanská poradna Nymburk – Respondeo, Občanská poradna Diakonie české církve evangelické v Kolíně, Volno, o. s.). ➤ Programy primární prevence na školách (Prostor PLUS, o. p. s.). ➤ K-centrum – poradenství pro členy rodiny o drogové problematice. ➤ Působení psychologů a speciálních pedagogů na školách – v rámci projektu „Chci zůstat ve škole“ Prostor plus, o. p. s. ➤ Krátkodobé pobyty dětí z rodin s přechodnými sociálními a zdravotními problémy stále řeší kojenecký ústav. 	<p>SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Velká nezaměstnanost i přes působení TPCA a dalších podniků, pracovní příležitosti (viz SDA). ➤ Nedostatečná kapacita MŠ v celé ORP (SDA). ➤ Přílišné zatížení povinnou administrativou OSPOD vzhledem ke změně zákona a nárůstu práce s tím související. ➤ Nedostatečné kapacity pedopsychiatra a pedopsychologa. ➤ Mezioborová spolupráce. ➤ Velké množství odborného sociálního poradenství – chybí základní síť informování. ➤ V Kolíně a okolí chybí právní poradna pro tuto cílovou skupinu. ➤ Chybí sociální služba sanace rodiny (spolupráce s OSPOD). ➤ Chybí probační program pro mladistvé pachatele – Probační a mediační služba Kolín. ➤ Chybí sociální bydlení pro rodiny s dětmi včetně nastavení systému (za snížené nájemné). ➤ Asistent pedagoga ve školách – pomoc při učení dětí vyžadujících individuální přístup. ➤ Otevírací doba družin, dostupný prostor pro trávení času po škole – udělení úkolů, počkání na autobus, kroužek apod. ➤ Malá informovanost rodin s dětmi o volnočasových aktivitách zdarma. ➤ Malá informovanost škol o nabídce sociálních a návazných služeb. ➤ Finance škol na primární prevenci na školách – zdroje ZŠ chybí.
<p>PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Navázat na projekt dobré praxe „Chci zůstat na škole“ – psycholog a speciální pedagog na každé škole. ➤ Nastavení systému spolupráce organizací při práci s klienty. ➤ Systém informování – zlepšení povědomí o práci OSPOD, probační a mediační služby, střediska výchovné péče. Specifikovat poradenské služby nejen pro klienty, ale i pro organizace, které tyto služby poskytují – systém kdo, co a pro koho, tak aby vznikla lepší spolupráce mezi těmito organizacemi. ➤ Rozšíření sociálních programů mimo vyloučenou lokalitu – spolupráce s rodinami ohroženými sociálním vyloučením. ➤ Rozšířit doučování a zvyšování kompetencí rodičů k učení s dětmi – pomoc rodinám ohroženým sociálním vyloučením – v rámci DDM Céčko + komunitní centrum Zengrovka. ➤ Navázání spolupráce s NNO – příklad dobré praxe „Big brother, Big sister“ práce s dětmi z rodin ohrožených sociálním vyloučením. ➤ Osvěta o OSVZ jako zdroji informací o dostupné pomoci. 	<p>OHROŽENÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rodiny s dětmi stěhující se za prací (TPCA), žijící na ubytovnách – plánované rozšíření výroby – 600 nových pracovních míst. ➤ Vzrostl podíl dětí narozených mimo manželství – z 21,1 % v roce 2003 na 39,2 % v roce 2012. ➤ Nedostatek finančních prostředků na rozvoj služeb. ➤ Nevnímání možnosti spolupráce mezi jednotlivými subjekty. ➤ Konec projektu „Chci zůstat ve škole“ a ukončení působení psychologů a speciálních pedagogů ve školách v Kolíně a ORP. ➤ Nedostatek příležitostí pro trávení volného času pro děti a mládež ze sociálně slabých rodin. ➤ Rozšiřující se fenomén šikany na školách – potřeba mezioborové spolupráce odborníků.

Osoby ohrožené sociálním vyloučením

<p>SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Nástroje sloužící k podpoře krátkodobě zaměstnaných při hledání uplatnění na trhu práce se jeví jako relativně účinné (viz SDA). ➤ Otevření komunitního centra sociálních a psychosociálních služeb Kolárka. ➤ Proběhla rekonstrukce městské Ubytovny pro osoby bez přístřeší, zvětšení její kapacity a rekonstrukce noclehárny. ➤ Zajištěné adekvátní sociální služby v ubytovně a jejich návaznost na terénní sociální služby. ➤ Prostor PLUS, o. p. s., zajišťují Sociální programy – Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, terénní programy. ➤ Udržení a rozvoj stávajících služeb – K centrum, terénní programy Prostor PLUS, o.p. s. ➤ Zajištěno Odborné sociální poradenství AT ambulance Magdaléna Kolín. ➤ Krizový byt pro matky s dětmi, Ubytovna pro osoby bez přístřeší – krizový byt se poskytuje nejdéle na cca půl roku, přičemž smlouva se prodlužuje každý měsíc. ➤ Vznik pracovní skupiny na téma bezdomovectví. ➤ Spolupráce s městskou policií. ➤ Spolupráce poskytovatelů a OSVZ. ➤ Zapojení kolínské charity při římskokatolické církvi. ➤ Působení občanské poradny Diakonie ČCE v Kolíně. ➤ Zmapování potřeb bezdomovců zjevných i skrytých, monitoring míst pobytu. ➤ APP – Aktivizační prospěšná práce pro dlouhodobě nezaměstnané, registrované na ÚP. ➤ Dům na půl cesty Býchory. 	<p>SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Velká nezaměstnanost (SDA). ➤ Nárůst dlouhodobě nezaměstnaných (SDA). ➤ Velká nezaměstnanost ve spádových obcích (SDA). ➤ Sociálně vyloučená romská lokalita (Zengrova) (SDA). ➤ Chybí sociální práce s jednotlivci na ubytovnách. ➤ Nedostatek sociálních bytů, nastavení systému bydlení (zajištění dostupnosti). ➤ Chybí bezplatná právní pomoc. ➤ Nedostatek dětských psychologů a psychiatrů je velkým problémem ve všech okolních okresech. ➤ Nárůst osob bez příjmu a osoby bez přístřeší. ➤ Problém s uplatněním na trhu práce. ➤ Chybí terénní práce s cílovou skupinou osob na ulici.
<p>PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ubytovna pro osoby bez přístřeší – hygienický servis, potravinový servis, šatník i v situaci, kdy klient nevyužije noclehu. ➤ Sociální byty v Zengrově ulici – podmínky pro užívání bytů. ➤ Integrace romského obyvatelstva ve vyloučené lokalitě Zengrova. ➤ Spolupráce a metodické vedení při práci s cílovou skupinou osoby bez přístřeší s Oblastní charitou Kutná Hora. ➤ Možnost odměňování v rámci APP za stravenky – nastavení systému odměňování. 	<p>OHROŽENÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Snížení kapacity služeb pro uživatele návykových látek – K-centrum Prostor plus, o. p. s. ➤ AT poradna – je cca 2x do týdne, je zde pouze jeden psychiatr, na další lékaře momentálně nejsou finance. ➤ Nekompetentnost osob ohrožených sociálním vyloučením. ➤ Malá informovanost o poskytované pomoci. ➤ Zvyšování počtu seniorů ohrožených sociálním vyloučením.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

10 Vize

Kvalitní, dostupné a efektivní sociální služby pro všechny potřebné občany ORP Kolín.

Sociální a návazné služby pro kolínské seniory, mladé začínající rodiny, děti, osoby se zdravotním postižením a lidi nacházející se v obtížné životní situaci.

11 Priority KPSS pro město Kolín a spádové obce

V této části předkládáme priority komunitního plánování sociálních služeb platné pro období 2015–2019. Navržené priority jsou výstupem procesu komunitního plánování. Vychází z Akčního plánu na rok 2014, ze zjištěných potřeb a týmové práce realizačního týmu a pracovních skupin.

Opatření, která představují součást jednotlivých priorit, jsou podrobně rozpracována v Akčním plánu (viz příloha). Akční plán je strategický dokument, který bude pravidelně vyhodnocován a aktualizován každé dva roky.

Prioritní oblast I: Společné cíle v rámci KPSS

Priorita č. 1 Zajištění procesu komunitního plánování sociálních služeb v ORP Kolín

- Opatření 1.1 Implementace, monitoring a aktualizace Střednědobého plánu rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb
- Opatření 1.2 Podpora a výměna zkušeností poskytovatelů v rámci procesu KPSS
- Opatření 1.3 Nastavení spolupráce mezi poskytovateli sociálních služeb a obcemi v ORP Kolín

Priorita č. 2 Efektivní využívání finančních prostředků na podporu sociálních služeb

- Opatření 2.1 Nastavení nového systému financování sociálních služeb
- Opatření 2.2 Vznik Minimální sítě sociální služeb

Priorita č. 3 Podpora srozumitelné informovanosti občanů o dostupnosti sociálních služeb

- Opatření 3.1 Aktualizace a úprava webového portálu sociálních služeb
- Opatření 3.2 Pravidelná aktualizace katalogu sociálních služeb
- Opatření 3.3 Pravidelné informování veřejnosti o sociálních službách ve Zpravodaji města Kolína

Priorita č. 4 Další průřezová témata v oblasti návazných služeb

- Opatření 4.1 Podpora zahájení činnosti dobrovolnického centra
- Opatření 4.2 Podpora rozvoje bezbariérovosti ve městě Kolíně

Prioritní oblast č. II: Osoby ohrožené sociálním vyloučením

Priorita č. 1 Zajištění poradenství pro osoby ohrožené sociálním vyloučením

- Opatření 1.1 Podpora funkčních služeb občanského poradenství se zaměřením na osoby ohrožené sociálním vyloučením
- Opatření 1.2 Podpora služeb se zaměřením na dluhové poradenství pro osoby v tíživé finanční situaci
- Opatření 1.3 Vznik bezplatného právního poradenství
- Opatření 1.4 Podpora služeb pro oběti domácího násilí
- Opatření 1.5 Podpora rozvoje služeb oddělení sociální péče a zdravotnictví OSVZ MěÚ Kolín a standardizace činnosti

Priorita č. 2 Zajištění služeb pro osoby ohrožené návykovými látkami a uživatele návykových látek

- Opatření 2.1 Rozšíření kapacity služeb pro uživatele návykových látek do původního rozsahu
- Opatření 2.2 Rozšíření kapacity AT poradny

Priorita č. 3 Zajištění služeb osobám ohroženým ztrátou bydlení a osobám bez přístřeší

- Opatření 3.1 Rozšíření nabídky sociálních služeb pro osoby bez přístřeší
- Opatření 3.2 Udržení noclehárny na Ubytovně pro osoby bez přístřeší s možností využití návazných služeb
- Opatření 3.3 Vznik charitního šatníku

Priorita č. 4 Podpora zaměstnanosti osob ohrožených sociálním vyloučením

- Opatření 4.1 Podpora sociální rehabilitace osob ohrožených sociálním vyloučením
- Opatření 4.2 Podpora zaměstnávání osob ze sociálně vyloučených lokalit
- Opatření 4.3 Podpora aktivit v oblasti sociálního podnikání

Priorita č. 5 Podpora procesů v oblasti bydlení osob ohrožených sociálním vyloučením

- Opatření 5.1 Rozvoj sociálního bydlení ve městě Kolíně
- Opatření 5.2 Udržení krizových bytů pod OSVZ MěÚ Kolín
- Opatření 5.3 Podpora zřízení pobytové služby pro osoby bez příjmů v rámci Středočeského kraje

Prioritní oblast č. III: Rodina, děti, mládež

Priorita č. 1 Rozvoj pro rodinné politiky města Kolína

- Opatření 1.1 Vznik plánu rozvoje pro rodinné politiky města Kolína
- Opatření 1.2 Podpora psychologů na základních školách v Kolíně
- Opatření 1.3 Podpora inkluze žáků se ZP a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí na základních školách v Kolíně
- Opatření 1.4 Zajištění dostatečné kapacity pedopsychologa a pedopsychiatra v ORP Kolín
- Opatření 1.5 Zajištění programů primární prevence na základních školách v Kolíně
- Opatření 1.6 Podpora programů zaměřených na posilování rodičovských kompetencí
- Opatření 1.7 Podpora volnočasových aktivit pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí
- Opatření 1.8 Zlepšení informovanosti rodin s dětmi o stávající nabídce volnočasových aktivit

Priorita č. 2 Zajištění sociálních a návazných služeb pro rodiny, děti a mládež v nepříznivé sociální situaci

- Opatření 2.1 Funkční propojení sociálních služeb, SVP a OSPOD Kolín
- Opatření 2.2 Podpora nízkoprahového zařízení pro děti a mládež
- Opatření 2.3 Rozšíření služeb nízkoprahového zařízení pro děti a mládež o cílovou skupinu ve věku 9–13 let
- Opatření 2.4 Podpora sociálních programů

Priorita č. 3 Zamezování sociálního vyloučení rodin pečujících o děti a mládež

- Opatření 3.1 Udržení služeb jeslí v Kolíně
- Opatření 3.2 Podpora nízkoprahových aktivit pro rodiče na rodičovské dovolené
- Opatření 3.3 Podpora sladování rodinného a pracovního života

Prioritní oblast č. IV: Senioři a osoby se zdravotním postižením

Priorita č. 1 Podpora ambulantních a terénních sociálních služeb pro seniory a osoby ZP

- Opatření 1.1 Podpora stávajících pečovatelských služeb v ORP Kolín
- Opatření 1.2 Podpora služeb osobní asistence
- Opatření 1.3 Zlepšení dostupnosti sociálních služeb v domech s pečovatelskou službou
- Opatření 1.4 Rozšíření činnosti Městské pečovatelské služby Kolín
- Opatření 1.5 Rozšíření nabídky kompenzačních pomůcek
- Opatření 1.6 Podpora a rozvoj terénních odlehčovacích služeb pro osoby se ZP a seniory
- Opatření 1.7 Podpora odborného sociálního poradenství pro osoby se ZP, seniory a pečující rodiny
- Opatření 1.8 Podpora denního stacionáře pro osoby se ZP
- Opatření 1.9 Podpora rané péče pro rodiny s dětmi se zdravotním postižením
- Opatření 1.10 Podpora tísňové péče pro seniory a osoby se ZP
- Opatření 1.11 Vyjednávání spolupráce se spádovými obcemi o potřebnosti pečovatelských služeb a zajištění jejich poskytování

Priorita č. 2 Podpora pobytových sociálních služeb pro seniory a osoby se ZP

- Opatření 2.1 Podpora Městského domova důchodců a jeho rozvoj
- Opatření 2.2 Podpora a navýšení kapacity odlehčovací služby pro seniory a dospělé osoby se ZP
- Opatření 2.3 Podpora zřízení služby domova se zvláštním režimem v rámci Středočeského kraje (pro osoby se zdravotním postižením – PAS)

Priorita č. 3 Podpora zaměstnanosti osob se ZP

- Opatření 3.1 Podpora zaměstnávání osob se ZP
- Opatření 3.2 Udržení sociálně terapeutické dílny pro osoby se ZP
- Opatření 3.3 Zvýšení informovanosti místních zaměstnavatelů o možnostech zaměstnávání osob se ZP

Priorita č. 4 Podpora aktivizace seniorů a osob se ZP

- Opatření 4.1 Podpora aktivit pro osoby se ZP
- Opatření 4.2 Podpora aktivit seniorských klubů a spolků s cílem prevence sociální izolovanosti seniorů
- Opatření 4.3 Návštěvy osamělých seniorů a osob se ZP v domácnostech

Opatření 4.4 Zlepšení informovanosti seniorů, osob se zdravotním postižením a jejich rodinných příslušníků

Priorita č. 5 Podpora služeb pro osoby s duševním onemocněním

Opatření 5.1 Podpora Centra sociální rehabilitace pro osoby s duševním onemocněním

Opatření 5.2 Podpora terénní sociální rehabilitace pro osoby s duševním onemocněním

Opatření 5.3 Zajištění dostatečné kapacity chráněného bydlení pro osoby s duševním onemocněním

Opatření 5.4 Podpora zřízení sociálně terapeutické dílny pro osoby s duševním onemocněním

12 Způsob monitoringu a vyhodnocení platného plánu¹²

V listopadu 2014 bude ukončen projekt hrazený z ESF OP LZZ zaměřený na podporu procesu komunitního plánování sociálních služeb v ORP Kolín. Jedním z výstupů projektu je právě tento předložený strategický dokument, který se věnuje oblasti udržitelnosti a rozvoje sociálních a návazných služeb. Následnou významnou potřebou je zajištění implementace naplánovaných opatření uvedených v plánu. Dalším důležitým bodem je pravidelná evaluace naplňování jednotlivých priorit a opatření plánu.

Aktualizace plánu bude vycházet právě z průběžného vyhodnocování efektivity naplňování priorit a opatření, respektive z legislativních podmínek upravujících poskytování sociálních služeb v ČR. Výše uvedené procesy bude mít ve své kompetenci Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Kolín.

Klíčové aktivity monitoringu a vyhodnocování:

- Průběžné naplňování priorit a opatření popsanych v plánu
- Revize plánu vždy v posledním kvartálu příslušného kalendářního roku
- Aktualizace akčního plánu každé dva roky
- Aktualizace Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb města Kolína
- Podpora procesu komunitního plánování ze strany OSVZ

Pravidelně vyhodnocovaný a aktualizovaný Komunitní plán rozvoje sociálních služeb umožní tzv. triádě reagovat na aktuální potřeby v oblasti poskytovaných sociálních služeb a podmínky, v nichž jsou služby poskytovány (např. finanční zajištění, legislativní vymezení poskytování služeb apod.).

13 Příloha

13.1 Akční plán města Kolína pro oblast rozvoje sociálních a návazných služeb na roky 2015–2016

¹² AKČNÍ PLÁN MĚSTA KOLÍNA PRO OBLAST ROZVOJE SOCIÁLNÍCH A NÁVAZNÝCH SLUŽEB NA ROK 2015 – 2016, Priorita 1, Opatření 1.1., Autor: Bc. Marcela Rusková a kol., 2014

14 Seznam citovaných publikací

Sociálně demografická analýza pro potřeby komunitního plánování sociálních a návazných služeb spádového území SO ORP Kolín; autor: Mgr. Ivan Vodochodský, PhD., Mgr. Petra Klvačová, PhD., 2013.

Analýza poskytovatelů sociálních služeb poskytovaných občanům města Kolín a spádových obcí; zpracovatel: CpKP střední Čechy ve spolupráci s externími zpracovateli (Mgr. Libuše Bumbálková), 2013.

Analýza potřeb cílové skupiny senioři a osoby se zdravotním postižením v kontextu jejich setrvání v domácím prostředí ve městě Kolín a spádových obcích, SOUHRNNÁ ZPRÁVA ZE SOCIOLOGICKÝCH ŠETŘENÍ; autor: CpKP střední Čechy ve spolupráci s externími zpracovateli (Mgr. Petra Dobiášová, PhDr. Hana Stelzerová), 2014.

Rizikové jevy u rodin s dětmi a mládeže ve městě Kolín a spádových obcích; autor: CpKP střední Čechy ve spolupráci s externími zpracovateli (Renata Baxová, Libuše Bumbálková, Hana Stelzerová), verze: finální, text prošel korekturou, datum: duben 2014.

Analýza potřeb dětí a mladistvých v Kolíně a přilehlých obcích; autor: Mgr. Barbora Kubelková, Mgr. Hana Jelínková, 2014.

Sborník konference Závislosti a jejich dopady, kriminalita, financování, terapie, 5.–6. 9. 2013, Prostor PLUS, o. p. s.; autor: Mgr. Petr Steklý, 2013.

Analýza potřeb zaměřená na problém bezdomovectví; autor: Mgr. Jakub Marek, 2014.

Finanční analýza; autor: Bc. Tomáš Žák, Mgr. Ivan Černovský, 2014.

Akční plán města Kolína pro oblast rozvoje sociálních a návazných služeb na roky 2015 a 2016, Priorita 1, Opatření 1.1.; autor: Bc. Marcela Rusová a kol., 2014.

15 Seznam použitých zkratk

ČSÚ	Český statistický úřad
DPS	dům s pečovatelskou službou
KPSS	komunitní plán(ování) sociálních služeb
MěÚ	městský úřad
NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
ORP	obec s rozšířenou působností
OSPOD	oddělení sociálně-právní ochrany dětí
OSVZ	oddělení sociálních věcí a zdravotnictví
OZP	osoby se zdravotním postižením
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SVP	středisko výchovné péče
ZP	zdravotní postižení

Autor: PhDr. Hana Stelzerová, Centrum pro komunitní práci střední Čechy – partner projektu, ve spolupráci se členy Řídící skupiny

Datum: srpen 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz